

Våldsbrott och brottsoffer

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet ett nittiotal motionsyrkanden rörande olika frågor om våldsbrott och brottsoffer som har väckts under den allmänna motionstiden åren 2004 och 2005. Motionerna gäller bl.a. skilda former av stöd till brottsoffer, olika myndigheters åtgärder för att skydda och stödja brottsoffer samt skadestånd och brottsskadeersättning till brottsoffer.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden. Detta motiverar utskottet i huvudsak med gällande bestämmelser och pågående beredningsarbete.

I ärendet finns 39 reservationer (m, fp, kd, v, c, mp) och fyra särskilda yttranden (m, fp, kd, v, c, mp).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Utskottets överväganden	9
Allmänt om våldsbrott och brottsoffer	9
Åtgärder till skydd för hotade personer	14
Trygghetspaket	14
Europeiskt samarbete för bättre skydd av brottsoffer m.m.	15
Straffrättsligt skydd	17
Utvärdering av kvinnofridsreformen m.m.	17
Straffskalan vid misshandel mot kvinnor m.m.	19
Våld med homofobiska inslag, rasistiskt och hedersrelaterat våld	21
Myndigheternas åtgärder	24
Polisens och åklagarnas insatser	24
Information om domar	28
Information om permissioner m.m.	28
Haverikommission vid dödligt våld	30
Funktionshindrade brottsoffer	31
Unga brottsoffer	32
Företagare som brottsoffer	33
Kompetens och bemötande	34
Utbildning och kompetensutveckling	34
Forskning	35
Målsägandebiträde m.m.	36
Besöksförbud	39
Skadestånd och brottsskadeersättning	41
Prövningen av anspråk på brottsskadeersättning	41
Förskottering av skadestånd m.m.	43
Reservationer	45
1. Allmänt om våldsbrott och brottsoffer, punkt 1 (m, fp, kd, c)	45
2. Mål för minskad brottslighet, punkt 2 (c)	46
3. Konsekvensbeskrivningar, punkt 3 (v)	46
4. Åtgärder mot våld mot kvinnor, punkt 4 (c)	47
5. Kostnader för mäns våld mot kvinnor, punkt 5 (v)	47
6. Samordning mellan myndigheter, punkt 6 (c)	48
7. Brottsofferjourernas HBT-kompetens, punkt 8 (v, mp)	48
8. Trygghetspaket, punkt 9 (m, fp, kd, c)	49
9. Europeiskt samarbete för bättre skydd av brottsoffer, punkt 10 (m, fp, kd, c)	49
10. Hedersmord på den politiska dagordningen, punkt 11 (kd)	50
11. Utvärdering av kvinnofridsreformen m.m., punkt 12 (m, fp, c)	51
12. Straffskalan för grov kvinnofridskränkning, punkt 13 (fp)	51
13. Straffskalan vid misshandel mot kvinnor m.m., punkt 14 (m, c)	52
14. Hedersrelaterat våld, punkt 15 (mp)	52
15. Hedersrelaterat våld, punkt 15 (m, fp, kd, c)	53
16. Stärkt skydd för homosexuella m.fl., punkt 16 (fp, kd, c)	53
17. Polisens och åklagarnas insatser, punkt 17 (m, fp, kd, c)	54

18. Polisens och åklagarnas insatser, punkt 17 (v, mp)	55
19. Brottsofferhandläggare, punkt 18 (m, c)	55
20. Information till offer för hatbrott, punkt 19 (fp)	56
21. Kortare handläggningstid vid våld mot kvinnor, punkt 20 (m, fp, kd, c)	56
22. Kortare handläggningstid vid barnmisshandel, punkt 21 (m, fp, kd, c)	57
23. Information om domar, punkt 23 (m, fp, kd, c)	57
24. Gärningsmannens placering vid verkställighet, punkt 24 (m)	58
25. Information om permissioner m.m., punkt 25 (m, fp, kd, c)	58
26. Haverikommission vid dödligt våld, punkt 26 (m, fp)	59
27. Funktionshindrade kvinnor och flickor, punkt 27 (m, v)	60
28. Centrum för unga brottsoffer, punkt 28 (m, fp)	60
29. Barnrättscentrum, punkt 29 (m, fp, kd, c)	61
30. Bemötande under rättegången, punkt 32 (m, c)	61
31. Forskning, punkt 33 (m, fp, kd, c)	62
32. Målsägandebitråde, punkt 34 (m, fp, kd, c)	62
33. Stödperson, punkt 35 (kd, c)	63
34. Straffet för överträdelse av besöksförbud, m.m., punkt 36 (m, fp, c)	63
35. Elektronisk övervakning av besöksförbud, punkt 37 (m, fp, kd, c)	64
36. Prövningen av anspråk på brottsskadeersättning, punkt 38 (m, fp, kd, c)	65
37. Förskottering av skadestånd m.m., punkt 39 (fp, kd, c)	65
38. Återkrav av ersättning, punkt 40 (m, c)	66
39. Information om skadestånd, punkt 41 (kd, c)	66
Särskilda yttranden	67
1. Konsekvensbeskrivningar, punkt 3 (c)	67
2. Företagare som brottsoffer, punkt 30 (m, fp, kd, c)	67
3. Forskning, punkt 33 (v, mp)	67
4. Målsägandebitråde, punkt 34 (v, mp)	67
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	68
Motion från allmänna motionstiden hösten 2004	68
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005	68

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Allmänt om våldsbrott och brottsoffer

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju248 yrkande 1, 2005/06:Ju277, 2005/06:Ju381 yrkandena 9 och 13, 2005/06:Ju410 yrkande 2, 2005/06:Ju432, 2005/06:Ju470, 2005/06:Ju483 yrkande 11, 2005/06:Ju496 yrkande 1 och 2005/06:Ju532 yrkande 26.

Reservation 1 (m, fp, kd, c)

2. Mål för minskad brottslighet

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju532 yrkande 2.

Reservation 2 (c)

3. Konsekvensbeskrivningar

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju386 yrkande 1.

Reservation 3 (v)

4. Åtgärder mot våld mot kvinnor

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju336 yrkandena 1 och 2 samt 2005/06:A310 yrkande 8.

Reservation 4 (c)

5. Kostnader för mäns våld mot kvinnor

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju378 yrkande 1.

Reservation 5 (v)

6. Samordning mellan myndigheter

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju390.

Reservation 6 (c)

7. Årlig skrivelse om åtgärder mot kvinnovåld

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju537.

8. Brottsofferjourernas HBT-kompetens

Riksdagen avslår motion 2005/06:L375 yrkande 21.

Reservation 7 (v, mp)

9. Trygghetspaket

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju380 yrkande 15 i denna del, 2005/06:Ju483 yrkande 20 och 2005/06:Ju532 yrkande 21.

Reservation 8 (m, fp, kd, c)

10. Europeiskt samarbete för bättre skydd av brottsoffer

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju381 yrkande 16 och 2005/06:Ju483 yrkande 24.

Reservation 9 (m, fp, kd, c)

11. Hedersmord på den politiska dagordningen

Riksdagen avslår motion 2005/06:U382 yrkande 10.

Reservation 10 (kd)

12. Utvärdering av kvinnofridsreformen m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju232 och 2005/06:Ju380 yrkande 9 i denna del.

Reservation 11 (m, fp, c)

13. Straffskalan för grov kvinnofridskränkning

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju380 yrkande 9 i denna del.

Reservation 12 (fp)

14. Straffskalan vid misshandel mot kvinnor m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Sk496 yrkande 13 och 2005/06:Ju353.

Reservation 13 (m, c)

15. Hedersrelaterat våld

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju380 yrkande 25, 2005/06:Ju492 och 2005/06:A370 yrkande 28.

Reservation 14 (mp)

Reservation 15 (m, fp, kd, c)

16. Stärkt skydd för homosexuella m.fl.

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:L295 yrkande 18 och 2005/06:L291 yrkande 32.

Reservation 16 (fp, kd, c)

17. Polisens och åklagarnas insatser

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju248 yrkande 2, 2005/06:Ju289, 2005/06:Ju306 yrkande 6 i denna del, 2005/06:Ju380 yrkande 3, 2005/06:Ju386 yrkande 5, 2005/06:Ju426, 2005/06:Ju483 yrkandena 9 och 21 samt 2005/06:Ju542.

Reservation 17 (m, fp, kd, c)

Reservation 18 (v, mp)

18. Brottsofferhandläggare

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju358 yrkande 10.

Reservation 19 (m, c)

19. Information till offer för hatbrott

Riksdagen avslår motion 2005/06:L291 yrkande 30.

Reservation 20 (fp)

20. Kortare handläggningstid vid våld mot kvinnor

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju380 yrkande 4 och 2005/06:Ju532 yrkande 22.

Reservation 21 (m, fp, kd, c)

21. Kortare handläggningstid vid barnmisshandel

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju380 yrkande 12 och 2005/06:Ju483 yrkande 1.

Reservation 22 (m, fp, kd, c)

22. Geografisk informationsteknik

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju314 yrkande 2.

23. Information om domar

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju483 yrkande 14.

Reservation 23 (m, fp, kd, c)

24. Gärningsmannens placering vid verkställighet

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju266 yrkandena 1 och 3.

Reservation 24 (m)

25. Information om permissioner m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju266 yrkande 2, 2005/06:Ju306 yrkande 6 i denna del, 2005/06:Ju380 yrkande 6, 2005/06:Ju381 yrkande 6, 2005/06:Ju483 yrkandena 18 och 19 samt 2005/06:Ju529 yrkande 33.

Reservation 25 (m, fp, kd, c)

26. Haverikommission vid dödligt våld

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju380 yrkande 8.

Reservation 26 (m, fp)

27. Funktionshindrade kvinnor och flickor

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju311.

Reservation 27 (m, v)

28. Centrum för unga brottsoffer

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju381 yrkande 12.

Reservation 28 (m, fp)

29. Barnrättscentrum

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju391 yrkandena 1 och 2.

Reservation 29 (m, fp, kd, c)

30. Företagare som brottsoffer

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju379 yrkande 5.

31. Utbildning och kompetensutveckling

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju377 yrkande 3 i denna del.

32. Bemötande under rättegången

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju532 yrkandena 14, 27 och 28.

Reservation 30 (m, c)

33. Forskning

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju427 yrkande 1, 2005/06:Ju532 yrkandena 15 och 19 samt 2005/06:L292 yrkande 9.

Reservation 31 (m, fp, kd, c)

34. Målsägandebiträde

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju386 yrkande 7 och 2005/06:Ju483 yrkande 2.

Reservation 32 (m, fp, kd, c)

35. Stödperson

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju306 yrkande 19 och 2005/06:Ju377 yrkande 3 i denna del.

Reservation 33 (kd, c)

36. Straffet för överträdelse av besöksförbud, m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Sk496 yrkande 14 i denna del, 2005/06:Ju325, 2005/06:Ju380 yrkande 13 och 2005/06:Ju428.

Reservation 34 (m, fp, c)

37. Elektronisk övervakning av besöksförbud

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Sk496 yrkande 14 i denna del, 2005/06:Ju306 yrkande 4, 2005/06:Ju380 yrkande 15 i denna del, 2005/06:Ju474 och 2005/06:Ju532 yrkande 25.

Reservation 35 (m, fp, kd, c)

38. Prövningen av anspråk på brottskadeersättning

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju252 yrkande 1.

Reservation 36 (m, fp, kd, c)

39. Förskottering av skadestånd m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju252 yrkande 2 och 2005/06:Ju381 yrkande 17.

Reservation 37 (fp, kd, c)

40. Återkrav av ersättning

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju252 yrkande 3.

Reservation 38 (m, c)

41. Information om skadestånd

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju483 yrkande 13.

Reservation 39 (kd, c)

Stockholm den 21 mars 2006

På justitieutskottets vägnar

Johan Pehrson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Johan Pehrson (fp), Britta Lejon (s), Rolf Olsson (v), Margareta Persson (s), Beatrice Ask (m), Lennart Nilsson (s), Helena Frisk (s), Peter Althin (kd), Elisebeht Markström (s), Jeppe Johnsson (m), Göran Norlander (s), Johan Linander (c), Joe Frans (s), Kerstin Andersson (s), Leif Björnlod (mp), Hillevi Engström (m) och Jan Ertsborn (fp).

Utskottets överväganden

I detta betänkande behandlar utskottet ett nittiototal motionsyrkanden med anknytning till frågor om våldsbrott och brottsoffer. Motionerna har väckts under den allmänna motionstiden åren 2004 och 2005.

Allmänt om våldsbrott och brottsoffer

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlas ett antal motionsyrkanden om mer övergripande insatser i fråga om våldsbrott och brottsoffer. Utskottet föreslår, med hänvisning till genomförda reformer och pågående arbete, att samtliga motionsyrkanden avslås. Jämför reservationerna 1 (m, fp, kd, c), 2 (c), 3 (v), 4 (c), 5 (v), 6 (c) och 7 (v, mp) samt särskilt yttrande 1 (c).

I motion Ju248 (m) begärs införandet av en ny strategi för stödet till brottsoffer som innebär bl.a. ett tydligt samhälleligt ställningstagande för brottsoffret och emot brottslingens gärning. Enligt motion Ju277 (m) bör brottsoffrens ställning stärkas. Även i motion Ju410 (m) efterfrågas åtgärder för att stärka brottsoffrens ställning, bl.a. mer information till och bättre bemötande av brottsoffer. Liknande synpunkter framförs i motionerna Ju432 (c), Ju483 (kd) och Ju496 (fp). I motion Ju532 (c) anförts att ett tydligt mål för minskad brottslighet bör införas. I samma motion betonas också vikten av en brottsofferpolitik som innebär stöd och förbättringar för brottsoffret.

I motion Ju386 (v) begärs att beslut som fattas av offentliga organ i större utsträckning skall innehålla en beskrivning av konsekvenserna ur ett brottsförebyggande perspektiv. I motion Ju381 (fp) förordas att brottsoffrens perspektiv skall ägnas särskild uppmärksamhet vid utformningen av olika styrdokument för rättsväsendet och att det kommunala stödet till brottsoffer och brottsofferorganisationer bör stärkas. I motion Ju470 (kd) begärs att en brottsofferombudsman inrättas.

Frågor med särskild bäring på våldsbrott mot kvinnor tas upp i flera motioner. Sålunda begärs i motion Ju336 (fp) att en nollvision i arbetet mot kvinnovåld i Västsverige införs. I samma motion begärs också ett antal åtgärder i syfte att bekämpa kvinnovåld, såsom höjt straffminimum för grov kvinnofridskränkning och överträdelse av besöksförbud. Även i motion A310 (c) förordas ytterligare åtgärder för att stoppa mäns våld mot kvinnor, bl.a. ökad utbildning och forskning, ett förändrat arbetssätt och skärpt strafflagstiftning. I motion Ju378 (v) begärs en utredning i syfte att

göra en nationell beräkning av kostnaderna för mäns våld mot kvinnor. I motion Ju390 (c) begärs att det skall upprättas en nationell strategi för samordning mellan myndigheter för att minska våldet mot kvinnor. Enligt motion Ju537 (s) bör regeringen i en årlig skrivelse till riksdagen redovisa genomförda, pågående och planerade insatser i kampen mot våld mot kvinnor.

I motion L375 (v) begärs en översyn av brottsofferjourernas HBT-kompetens.

Brottsoffrens behov av skydd och stöd har under de senaste två decennierna varit föremål för en mängd olika utredningar och förslag. Vid behandlingen av regeringens proposition 2000/01:79 Stöd till brottsoffer, där regeringen bl.a. presenterade en strategi för det fortsatta stödet till brottsoffer, ställde sig riksdagen bakom regeringens överväganden och avstyrkte motionsyrkanden liknande vissa av de nu aktuella (bet. 2000/01:JuU20, rskr. 205). Utskottet har därefter vidhållit denna uppfattning, senast i fjolårets betänkande rörande frågor om våldsbrott och brottsoffer (bet. 2004/05: JuU18 s. 7 f.).

Inte minst under de senaste åren har det tagits flera initiativ i syfte att förbättra situationen för brottsoffer. Vissa av dessa initiativ har resulterat i ny lagstiftning eller andra åtgärder, andra är under beredning inom Regeringskansliet. Här lämnas en redogörelse för huvuddragen i detta arbete.

Lagen (2002:445) om medling med anledning av brott, som trädde i kraft den 1 juli 2002, innehåller bestämmelser om förutsättningar och former för medling i form av möten, anordnade av stat eller kommun, mellan gärningsman och brottsoffer inför en opartisk medlare. Syftet med medling är främst att gärningsmannen skall få ökad insikt om brottets konsekvenser och att brottsoffret skall ges en möjlighet att bearbeta sina upplevelser av brottet. Under sin behandling av lagförslaget om medling med anledning av brott välkomnade utskottet regeringens förslag och betonade att medling kan vara till nytta både för gärningsmannen och för brottsoffret (bet. 2001/02:JuU26 s. 7). I lagrådsremissen Ingripanden mot unga lagöverträdare från den 2 februari 2006 föreslår regeringen bl.a. att kommunerna åläggs att sörja för att medling i enlighet med lagen om medling med anledning av brott kan erbjudas när brottet har begåtts av någon som är under 21 år. Proposition i ärendet har beslutats den 16 mars 2006.

År 2003 lade regeringen fram proposition 2002/03:70 Ytterligare åtgärder för att motverka våld i nära relationer. I propositionen föreslogs bl.a. ändringar i lagen (1988:688) om besöksförbud som innebar att ett besöksförbud skulle kunna avse den gemensamma bostaden samt utvidgas till ett större geografiskt område än som tidigare varit möjligt. Utskottet ställde sig bakom regeringens förslag och anförde bl.a. att förslaget innebar en god avvägning mellan de utsatta personernas skyddsbehov och regeringens krav på att inte i större utsträckning än nödvändigt inskränka enskilda människors rörelsefrihet. De nya reglerna började gälla den 1 september 2003 (bet. 2002/03:JuU17, rskr. 224, SFS 2003:484).

I sammanhanget finns också skäl att nämna de nya regler om en moderare rättegång i allmän domstol som riksdagen beslutade om i juni 2005 (prop. 2004/05:131, bet. JuU29, rskr. 307). De nya reglerna kommer att utöka möjligheten för brottsoffer och vittnen att närvara genom videokonferens, om de känner påtaglig rädsla för att vara närvarande i rättsalen.

Hösten 2005 lade regeringen fram proposition 2005/06:26 Europeisk brottsskadeersättning. I propositionen föreslogs nya bestämmelser i brottsskadelagen (1978:413) för att genomföra rådets direktiv 2004/80/EG av den 29 april 2004 om ersättning till brottsoffer (det s.k. brottsofferdirektivet). Syftet med brottsofferdirektivet är att ett brottsoffer som har drabbats av ett uppsåtligt våldsbrott inom Europeiska unionen skall vara tillförsäkrad viss statlig ersättning i fall då gärningsmannen inte kan identifieras eller lagföras eller saknar förmåga att ersätta den uppkomna skadan. Vid sin behandling av propositionen ställde sig utskottet bakom regeringens förslag och uttalade bl.a. att utskottet såg positivt på att det infördes en ordning som har till syfte att underlätta för brottsoffer att få ersättning i gränsöverskridande fall inom Europeiska unionen. De nya reglerna trädde i kraft den 1 januari 2006 (bet. 2005/06:JuU6, rskr. 57, SFS 2005:955).

Brottsoffermyndigheten bedriver ett informationsarbete där ambitionen är att nå så många enskilda brottsoffer som möjligt och att öka brottsofferkompetensen inom de samhällsorgan och ideella organisationer som har kontakt med brottsoffer. Utredningen om Brottssoffermyndigheten har i sitt betänkande En översyn av Brottssoffermyndigheten (SOU 2004:61) föreslagit bl.a. att Brottssoffermyndigheten skall ges i uppdrag att ta fram ett nationellt handlingsprogram för arbetet med brottsofferfrågor på central och lokal nivå och att myndigheten får en samordningsuppgift för brottsofferfrågornas behandling i samhället. Betänkandet har bl.a. legat till grund för en ny instruktion för Brottssoffermyndigheten (SFS 2005:1032), där det framhålls att Brottssoffermyndigheten skall vara ett informations- och kunskapscentrum för brottsofferfrågor och verka för att myndigheter, andra aktörer och allmänheten får ökad kunskap om sådana frågor. Vidare har regeringen i regleringsbrevet för år 2006 givit Brottssoffermyndigheten flera uppdrag, bl.a. skall myndigheten i samverkan med andra berörda aktörer ta fram ett nationellt samordningsprogram för brottsofferfrågor i enlighet med vad som föreslås i betänkandet En översyn av Brottssoffermyndigheten. Uppdraget skall redovisas senast den 1 juni 2007. Vidare har Brottssoffermyndigheten fått i uppdrag att i enlighet med vad som föreslås i det nämnda betänkandet utarbeta en informationsstrategi. Brottssoffermyndigheten skall också upprätta en brottsofferportal där brottsoffer enkelt skall få information om bl.a. deras rättigheter och möjligheter till hjälp och stöd. De båda senare uppdragen skall redovisas senast den 3 oktober 2006.

I sammanhanget kan även nämnas att Utredningen om Brottssoffermyndigheten gjorde bedömningen att det inte bör inrättas någon särskild brottsofferombudsman, bl.a. därför att Brottssoffermyndigheten redan har många av

de uppgifter som skulle vara aktuella för en sådan ombudsman, såsom att ta till vara brottsoffers rättigheter, behov och intressen och att följa upp och bevaka deras situation i olika sammanhang (SOU 2004:61 s. 67).

Återstoden av betänkandet bereds vidare inom Regeringskansliet (Justitiedepartementet).

Regeringen har uppdragit åt en särskild utredare att göra en samlad översyn av lagen (1988:609) om målsägandebiträde. Utredaren skall enligt sina direktiv (dir. 2005:19) bl.a. klarlägga hur lagen används i förhållande till dess intentioner – att ge målsägande med störst behov av juridisk hjälp och stöd rätt till biträde under rättsprocessen. Uppdraget skall redovisas senast den 31 december 2006.

Av intresse är också att Utredningen om kvinnofridsuppdragen i sitt betänkande Slag i luften – En utredning om myndigheter, mansvåld och makt (SOU 2004:121) har föreslagit en rad åtgärder i syfte att motverka mäns våld mot kvinnor, bl.a. att Brottsoffermyndigheten ges i uppdrag att genomföra en undersökning av de samhällsekonomiska kostnaderna för mäns våld mot kvinnor.

Betänkandet bereds inom Regeringskansliet (Näringsdepartementet) och planeras att behandlas i en jämställdhetspolitisk proposition som är aviserad till våren 2006. I den propositionen planerar man att föreslå bl.a. mål för att stoppa mäns våld mot kvinnor och redovisa insatser som syftar till att motverka detta våld.

När det gäller lokalt brottsofferarbete anförde regeringen i budgetpropositionen för år 2006 (prop. 2005/06:1 utg.omr. 4 s. 54) att ett viktigt tillskott till myndigheternas verksamheter är de insatser som utförs av frivilliga krafter, bl.a. brottsofferjourer, kvinnojourer och tjejjourer. Brottsferjourerna engagerar stödpersoner och har en nyckelroll i de verksamheter med vittnesstöd som har etablerats genom det regeringsuppdrag som Brottsoffermyndigheten och Domstolsverket slutfört. De båda myndigheterna har fått ett nytt uppdrag att gemensamt verka för att vittnesstöd även framgent skall finnas vid landets domstolar (dnr Ju2004/6170/KRIM).

Regeringen aviserade i 2005 års ekonomiska vårproposition en satsning om 135 miljoner kronor för att bl.a. öka stödet till våldsutsatta kvinnor och deras barn. I budgetpropositionen för år 2006 (prop. 2005/06:1 utg.omr. 9 s. 170) föreslogs en särskild satsning för detta ändamål. Drygt 81 miljoner kronor satsas på kvinnojoursverksamhet. Av regeringens direktiv för fördelning av medlen för kvinnojoursverksamhet framgår bl.a. att under år 2006 kan kommunerna tillsammans med ideella kvinno-, tjej- och brottsofferjourer ansöka om medel hos länsstyrelsen för att utveckla omhändertagandet av våldsutsatta kvinnor och deras barn. Avsikten är också att medlen skall användas för en ombildning av Rikskvinnocentrum till ett nationellt kunskapscentrum.

Utskottet har från Justitiedepartementet inhämtat att det inom departementet planeras för en samlad redovisning av regeringens genomförda, pågående och planerade insatser i arbetet mot våld mot kvinnor.

I budgetpropositionen för år 2006 uttalade regeringen vidare bl.a. (prop. 2005/06:1 utg.omr. 4 s. 51) att det praktiska brottsofferarbetet i stor utsträckning handlar om att de som utsatts för brott skall bemötas på ett professionellt och stödjande sätt, såväl av myndigheterna i rättskedjan och av andra myndigheter som av frivilliga krafter som bistår i stödet till brottsoffer. De bärande elementen i regeringens strategi är utbildning av personal, samarbete i rättskedjan, kunskap genom forskning och utveckling samt satsningar på stöd till utsatta kvinnor, barn och ungdomar.

Värt att nämna är också att regeringen i regleringsbrev för år 2006, i likhet med de senaste åren, har givit Åklagarmyndigheten respektive Rikspolisstyrelsen i uppdrag att redovisa de insatser som har genomförts i fråga om bekämpning av våld mot kvinnor och barn. Redovisningen skall innehålla en sammanhållen beskrivning och analys av hur verksamheten har utvecklats och dess resultat.

Utskottet har tidigare uttalat att det är av största vikt för brottsoffren att det finns ett väl fungerande rättsväsende, vilket bl.a. innebär att de som begår brott identifieras och lagförs. Vikten av att åtgärder vidtas för att klara upp fler brott får dock inte skymma det faktum att det även behövs åtgärder som är direkt inriktade på att ge brottsoffren stöd (bet. 2004/05: JuU18 s. 8). Riksdagen har också framhållit detta som en prioriterad uppgift och bl.a. uttalat att våld mot utsatta grupper, såsom kvinnor och barn, är något som skall uppmärksammas särskilt av polis och åklagare (bet. 2005/06:JuU1 s. 44 och s. 64).

Som ovan nämnts avstyrkte utskottet i fjolårets betänkande rörande frågor om våldsbrott och brottsoffer motionsyrkanden av liknande slag som vissa av de nu aktuella. Detta motiverades med att utskottet, mot bakgrund av de åtgärder som under senare år har vidtagits på brottsofferområdet samt det beredningsarbete som pågick med dessa frågor, inte såg något behov av att riksdagen skulle föreslå några åtgärder (bet. 2004/05:JuU18 s. 8).

Utskottet har samma uppfattning som tidigare i dessa frågor. Utskottet välkomnar de ovan nämnda planerna på att göra en samlad redovisning av genomförda, pågående och planerade insatser i arbetet mot våld mot kvinnor. Det har enligt utskottets mening inte kommit fram något som talar för att riksdagen behöver göra något uttalande i de nu aktuella frågorna. Riksdagen bör avslå motionerna Ju277, Ju390, Ju432, Ju470 och Ju537 samt motionerna Ju248, Ju336, Ju378, Ju381, Ju386, Ju410, Ju483, Ju496, Ju532, A310 och L375 i nu behandlade delar.

Åtgärder till skydd för hotade personer

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlas flera motionsyrkanden om larm och trygghetspaket för hotade personer. Utskottet föreslår, med hänvisning till pågående arbete, att samtliga motionsyrkanden avslås. Jämför reservation 8 (m, fp, kd, c).

Trygghetspaket

I motionerna Ju380 (fp) och Ju532 (c) begärs att hotade kvinnor i större utsträckning skall ges tillgång till trygghetspaket och larm. I motion Ju483 (kd) begärs att hotade brottsoffer och vittnen skall ges tillgång till skydd, exempelvis i form av trygghetspaket och larm.

Det är polisens uppgift att ge skydd åt hotade och förföljda personer. Formerna för skyddet varierar. Exempelvis kan berörda personer utrustas med särskilda s.k. trygghetspaket, som polisen tillhandahåller. Det finns drygt 400 trygghetspaket i landet. Ett trygghetspaket består av en väska som innehåller bl.a. mobiltelefon och larmanordningar. Trygghetspaketen har uppgraderats. Enligt vad utskottet tidigare inhämtat har trygghetspaketen numera försetts med larmtelefoner som är kopplade till GSM-telesystemet (bet. 2004/05:JuU18 s. 10).

Vid förra årets behandling av motionsyrkanden rörande frågor om våldsbrott och brottsoffer (bet. 2004/05:JuU18 s. 11) pågick upphandling av pepparsprej genom Rikspolisstyrelsens försorg i syfte att erbjuda även detta skydd i trygghetspaketen. Utskottet har i år inhämtat att en upphandling av pepparsprej för polisväsendets eget behov har gjorts och att Rikspolisstyrelsen avser att göra en upphandling av en mindre kraftig variant av pepparsprej som skall erbjudas i trygghetspaketen. Rikspolisstyrelsen avser även att utarbeta föreskrifter om bl.a. ett utbildningspaket för att kunna förse utsatta personer med pepparsprej i självförsvarssyfte.

I sammanhanget kan nämnas att en ändring har gjorts i vapenförordningen (1996:70) som innebär att hotade personer som söker tillstånd att inneha pepparsprej inte behöver betala ansökningsavgiften (SFS 2004:616).

Utskottet har tidigare behandlat liknande motionsyrkanden, senast våren 2005 (bet. 2004/05:JuU18 s. 10 f.). Utskottet kunde då bl.a. konstatera att det inom polisorganisationen finns ett ganska stort antal trygghetspaket som hotade och förföljda kvinnor kan förse med. Dessa trygghetspaket är också föremål för materiella uppgraderingar. När det gällde frågan om att förse hotade kvinnor med pepparsprej såg utskottet positivt på att hotade kvinnor fortsättningsvis erbjuds pepparsprej genom polisens försorg. Utskottet ansåg det inte finnas skäl för något uttalande i frågan.

Utskottet anser inte att frågan om att förse hotade personer med trygghetspaket har kommit i något annat läge än tidigare. Pågående arbete inom polisorganisationen med uppgradering av trygghetspaketen bör inte föregripas. Riksdagen bör avslå motionerna Ju380, Ju483 och Ju532 i nu behandlade delar.

Europeiskt samarbete för bättre skydd av brottsoffer m.m.

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlas tre motionsyrkanden som rör arbetet med brottsofferfrågor inom EU. Utskottet föreslår, med hänvisning till det arbete som pågår inom EU, att motionsyrkandena avslås. Jämför reservationerna 9 (m, fp, kd, c) och 10 (kd).

I motion Ju381 (fp) anförs att Sverige bör arbeta för att ett gemensamt EU-program för vittneskydd och brottsoffers säkerhet inrättas. I motion Ju483 (kd) anförs att arbetet med att utveckla det europeiska samarbetet för bättre brottsofferskydd måste fortsätta.

EU har vidtagit ett flertal åtgärder på brottsofferområdet; bl.a. har Europeiska unionens råd den 15 mars 2001 antagit rambeslut 2001/220/RIF om brottsoffrens ställning i straffrättsliga förfaranden. Rambeslutet innebär att brottsoffer skall ha möjlighet att yrka ersättning från gärningsmannen under det straffrättsliga förfarandet. Rambeslutet medförde inte behov av några lagstiftningsåtgärder i Sverige.

Innebörden av rådets direktiv 2004/80/EG av den 29 april 2004 om ersättning till brottsoffer (det s.k. brottsofferdirektivet) är bl.a. att alla medlemsstater skall införa ett system för statlig ersättning till brottsoffer. Vidare skall visst samarbete mellan myndigheterna i de olika staterna ske för att underlätta förfarandet för den som söker ersättning efter att ha drabbats av brott i en annan medlemsstat än den han eller hon normalt vistas i. Brottssofferdirektivet har föranlett införandet av vissa kompletterande regler i brottsskadelagen (1978:413). De nya reglerna, som innehåller bestämmelser om handläggningen av gränsöverskridande ersättningsfall, trädde i kraft den 1 januari 2006 (prop. 2005/06:26, bet. JuU6, rskr. 57, SFS 2005:955).

En andra fas av EU:s Daphneprogram har inletts. Daphne II pågår under perioden 2004–2008. Syftet med programmet är att förebygga våld mot barn, ungdomar och kvinnor samt att skydda våldsoffer och riskgrupper. Budgeten för programmet uppgår till totalt 50 miljoner euro.

Här kan även nämnas Agis, som är ett ramprogram för polissamarbete och straffrättsligt samarbete. Programmet skall bl.a. stödja projekt som rör samarbete mellan medlemsstater för att nå ett effektivt skydd för brottsoffrens intressen vid straffrättsliga förfaranden.

Inom det europeiska samarbetet pågår även arbete på vittnesskyddsområdet. Europeiska unionens råd antog den 23 november 1995 en resolution om skydd av vittnen inom ramen för kampen mot den organiserade internationella brottsligheten (95/C 327/04). Medlemsländerna uppmanas i resolutionen att garantera vittnen och deras anhöriga erforderligt skydd.

Enligt rekommendation 25 i EU:s strategi inför det nya årtusendet om förebyggande och bekämpning av den organiserade brottsligheten bör det utarbetas förslag till ett instrument om rättslig ställning och skydd för de vittnen och de personer som medverkar i eller som har medverkat i kriminella organisationer och som är beredda att samarbeta med rättssystemet. Den sektorsövergripande arbetsgruppen mot organiserad brottslighet har i en rapport (10925/03 CRIMORG 49) om genomförandet av strategin för rådet konstaterat att initiativ till rättsliga instrument ännu inte har tagits, varför rekommendationen inte har följts. Som en första åtgärd bör man enligt arbetsgruppen överväga att påbörja arbetet med ett rambeslut. Som en andra åtgärd bör man med beaktande av medlemsstaternas och Europols erfarenheter utarbeta en EU-modell för avtal och riktlinjer som kan utnyttjas bilateralt eller, om så erfordras, multilateralt. Arbetsgruppen uppmanar i rapporten kommissionen att inleda en undersökning om medlemsstaternas gällande lagstiftning. Rådet rekommenderas att därefter, beroende på vad undersökningen kommer fram till, undersöka behovet av ytterligare åtgärder på europeisk nivå.

I april 2005 lade kommissionen fram förslag till ramprogram på området frihet, säkerhet och rättvisa för perioden 2007–2013. Dessa program avses enligt regeringen att genomföras inom ramen för unionens nya finansiella perspektiv för 2007–2013, den s.k. långtidsbudgeten, och innefattar bl.a. anslag för brottsförebyggande arbete samt skydd av brottsoffer, vittnen och andra bevispersoner (prop. 2005/06:1 utg.omr. 4 s. 24).

I slutbetänkandet från Personsäkerhetsutredningen konstateras att ett viktigt inslag i personsäkerhetsarbetet är att flytta den hotade personen långt bort från själva hotet. Sverige är dock ett relativt litet land, och det är därför inte alltid lätt att uppnå tillräcklig säkerhet vid flyttning inom landet. I betänkandet noteras vidare att några rutiner för utbyte mellan Sverige och andra länder inte finns i dag eftersom internationellt samarbete på detta område regelmässigt förutsätter att de länder som deltar har ett fullt utbyggt nationellt handlingsprogram. När det svenska programmet om personsäkerhet antagits öppnas därför, enligt utredningen, nya möjligheter till samarbete med andra länder (SOU 2004:1 s. 157 f.). Personsäkerhetsutredningens betänkande har legat till grund för regeringens proposition 2005/06:138 Personsäkerhet. I propositionen föreslås vissa lagändringar, bl.a. en ny bestämmelse i polislagen om att särskilt personsäkerhetsarbete får bedrivas beträffande vittnen och andra hotade personer och att föreskrifter om sådant säkerhetsarbete får meddelas av regeringen. I propositionen anger regeringen att de yttre ramarna för det särskilda personsäkerhetsarbetet

samt möjligheterna att inom detta säkerhetsarbete lämna ersättning till den som är föremål för säkerhetsåtgärder avses regleras i förordning. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2006.

Enligt motion U382 (kd) bör Sverige verka för att "hedersmord" sätts upp som ett prioriterat ämne på den politiska dagordningen i Sverige och inom EU.

I rapporten Patriarkalt våld som hot mot mänsklig säkerhet från januari 2006 redovisas ett regeringsuppdrag om att göra en kartläggning av åtgärder mot patriarkalt våld och förtryck, särskilt i hederns namn, mot kvinnor och homo- och bisexuella samt transpersoner. Rapporten utgör en uppföljning av en internationell konferens som Sverige anordnade i december 2004 om patriarkalt våld mot kvinnor med fokus på våld i hederns namn. I rapporten kartläggs det arbete som bedrivs på olika nivåer nationellt och internationellt för att synliggöra och motverka olika former av hedersrelaterat våld. I rapporten anges bl.a. att Sverige i internationellt arbete, särskilt i FN, har spelat en viktig roll för att stärka de internationella regelverken mot våld mot kvinnor.

Utskottet har vid flera tillfällen tidigare behandlat liknande motionsyrkanden om att utveckla det europeiska samarbetet för bättre brottsoffer-skydd, senast våren 2005 (bet. 2004/05:JuU18 s. 12 f.). Utskottet ansåg då motionsyrkandena vara tillgodosedda genom det arbete som regeringen redan bedrev och planerade att fortsätta att bedriva inom EU rörande brottsoffrens situation.

Utskottet har inte ändrat sin tidigare inställning i denna fråga. Det saknas anledning för riksdagen att göra några uttalanden i frågan. Riksdagen bör således avslå motionerna Ju381, Ju483 och U382 i nu behandlade delar.

Straffrättsligt skydd

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlas ett antal motionsyrkanden med i allt väsentligt straffrättslig anknytning till brottsofferområdet. De rör sig huvudsakligen om utvärdering av kvinnofridsreformen, om straffskärpning vid kvinnomisshandel och om hedersrelaterat våld. Utskottet föreslår, med hänvisning bl.a. till genomförda reformer och pågående arbete, att samtliga motionsyrkanden avslås. Jämför reservationerna 11 (m, fp, c), 12 (fp), 13 (m, c), 14 (mp), 15 (m, fp, kd, c) och 16 (fp, kd, c).

Utvärdering av kvinnofridsreformen m.m.

I motion Ju232 (m) begärs en utvärdering av lagstiftning som har till syfte att skydda kvinnor och barn mot hot och våld och i motion Ju380 (fp) särskilt av tillämpningen av brottet grov kvinnofridskränkning.

Vid riksmötet 1997/98 lade regeringen fram propositionen Kvinnofrid (prop. 1997/98:55). Propositionen innehöll förslag till åtgärder mot våld mot kvinnor, prostitution och sexuella trakasserier i arbetslivet. Utskottet behandlade förslagen i betänkandet Kvinnofrid (bet. 1997/98:JuU13).

I enlighet med ett av regeringen i propositionen framlagt förslag infördes i 4 kap. brottsbalken en ny paragraf, 4 a §, som innehåller bestämmelser om brotten grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning. Paragrafen erhöll en ny lydelse den 1 januari 2000 (prop. 1998/99:145, bet. 1999/2000:JuU3).

Enligt lagrummet gäller att den som begår brottsliga gärningar enligt 3, 4 eller 6 kap. brottsbalken (alltså brott mot liv och hälsa, brott mot frihet och frid samt sexualbrott) mot en närstående eller tidigare närstående person döms, om var och en av gärningarna utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet och gärningarna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla, för grov fridskränkning till fängelse, lägst sex månader och högst sex år. Har gärningarna begåtts av en man mot en kvinna som han är eller har varit gift med eller som han bor eller har bott tillsammans med under äktenskapsliknande förhållanden, skall han i stället dömas för grov kvinnofridskränkning till samma straff.

Av förarbetena till bestämmelsen framgår att ett huvudsakligt motiv för denna varit att införa ett nytt brott som markerar det särskilt straffvärda i en långvarig och upprepad kränkning av en annan person och där förfarandet består av en serie i och för sig straffbelagda gärningar (prop. 1997/98:55 s. 74).

I maj 2000 publicerade Brottsförebyggande rådet (Brå) rapporten Grov kvinnofridskränkning – En kartläggning (Brå-rapport 2000:11). Enligt Brå var det ännu för tidigt att dra några långtgående slutsatser om hur den nya lagstiftningen fungerar. Brå konstaterade samtidigt att domstolarna betraktat brottet som särskilt allvarligt.

För att förstärka sitt arbete med att motverka våld mot kvinnor inrättade regeringen i maj 2000 Nationellt råd för kvinnofrid. I juni 2003 överlämnade rådet slutrapporten Råd för kvinnofrid till regeringen. I rapporten ges råd till regeringens enskilda statsråd i syfte att åskådliggöra hur Nationellt råd för kvinnofrid ser på kvinnofridsfrågorna. Till justitieministern ges bl.a. rådet att ta initiativ till en utvärdering av de gångna årens rättspraxis i kvinnofridsmål.

Utredningen om kvinnofridsuppdragen överlämnade i december 2004 betänkandet Slag i luften – En utredning om myndigheter, mansvåld och makt (SOU 2004:121). I utredningens uppdrag låg att följa upp och ur ett könsmaktsperspektiv utvärdera de myndighetsgemensamma uppdrag och de uppdrag till enskilda myndigheter som gavs i samband med propositionen Kvinnofrid. Enligt utvärderingen har myndigheterna utfört en del av uppdragen, medan andra inte utförts. De myndighetsspecifika uppdragen har i större utsträckning än de myndighetsgemensamma genomförts av myn-

digheterna, många har dock genomförts på ett sätt som inte är tillfredsställande. Utredningen har utöver den nämnda utvärderingen lämnat en rad förslag som syftar till att motverka mäns våld mot kvinnor.

Betänkandet bereds inom Regeringskansliet (Näringsdepartementet). En jämställdhetspolitisk proposition där betänkandet planeras att behandlas är aviserad till våren 2006.

Utskottet behandlade liknande motionsyrkanden våren 2005 (bet. 2004/05: JuU18 s. 14 f.). Utskottet hade då inhämtat att frågan om en översyn av kvinnofridslagstiftningen var aktuell inom Justitiedepartementet. Översynen skulle inledas efter remiss och beredning dels av betänkandena Slag i luften – En utredning om myndigheter, mansvåld och makt (SOU 2004:121) samt Nytt nationellt kunskapscentrum – ombildning av RKC (SOU 2004:117), dels av en redovisning som Brå skulle lämna avseende en delredovisning av ett regeringsuppdrag som går ut på att utvärdera tillämpningen av lagen om besöksförbud. Översynen skulle inledas under år 2006.

Utskottet konstaterade att en sådan översyn som efterfrågades i motionerna planerades och ansåg att motionsyrkandena fick anses vara tillgodosedda.

Brå har därefter i juni 2005 presenterat den nämnda delredovisningen i rapporten Nya regler i lagen om besöksförbud.

Enligt vad utskottet nu har inhämtat planerar Justitiedepartementet att under år 2006 inleda den ovan nämnda översynen av kvinnofridslagstiftningen. De närmare formerna för denna översyn övervägs för närvarande inom departementet.

Utskottets uppfattning i frågan kvarstår. Den planerade översynen av kvinnofridslagstiftningen bör inte föregripas. Riksdagen bör avslå motion Ju232 samt motion Ju380 i nu behandlad del.

Straffskalan vid misshandel mot kvinnor m.m.

I motion Ju353 (s) begärs en översyn av påföljderna vid våldsbrott mot kvinnor och barn. I motion Ju380 (fp) förordas bl.a. att straffminimum för brottet grov kvinnofridskränkning bör höjas från fängelse i sex månader till fängelse i ett år. Enligt motion Sk496 (m) bör lagen ändras så att kvinnomisshandel regelmässigt leder till fängelsestraff.

Enligt 3 kap. 5 § brottsbalken döms den som tillfogar en annan person kroppsskada, sjukdom eller smärta eller försätter honom i vanmakt eller något annat sådant tillstånd för misshandel till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader. Är brottet grovt, döms enligt 3 kap. 6 § samma balk för grov misshandel till fängelse lägst ett och högst tio år. Vid bedömning av huruvida brottet är grovt skall särskilt beaktas om gärningen var livsfarlig eller om gärningsmannen tillfogat svår kroppsskada eller allvarlig sjukdom eller eljest visat särskild hänsynslöshet eller råhet.

Enligt 30 kap. 4 § brottsbalken skall rätten vid val av påföljd fästa särskilt avseende vid omständigheter som talar för en lindrigare påföljd än fängelse. Som skäl för fängelse får rätten, utöver brottslighetens straffvärde och art, beakta att den tilltalade tidigare gjort sig skyldig till brott.

Misshandel av normalgraden anses i rättspraxis vara ett brott av sådan art att påföljden normalt skall bestämmas till fängelse. Möjligheten att kombinera villkorlig dom eller skyddstillsyn med samhällstjänst har dock i praxis bedömts vara en tillräckligt ingripande påföljd i vissa fall, även när misshandeln har gällt närstående (se bl.a. rättsfallet NJA 2000 s. 17, III).

Brå har i rapporten Samhällstjänst – i samhällets tjänst? (Brå-rapport 2003:3) redovisat ett regeringsuppdrag att utvärdera de numera permanentade påföljdscombinationerna skyddstillsyn respektive villkorlig dom med samhällstjänst. Utvärderingen är gjord med särskilt fokus på hur samhällstjänstpåföljderna utvecklats och hur de tillämpats rättsligt och praktiskt. I rapporten redovisar Brå en analys av 15 000 brottmålsdomar från år 2001, där samhällstjänst utifrån strafflatituden skulle kunna vara aktuell. Analysen visar bl.a. att påföljdscombinationer med samhällstjänst är ungefär lika vanliga som fängelse för misshandel av normalgraden (analysen särredovisar inte misshandel mot kvinnor eller barn) och att påföljder med samhällstjänst även förekommit vid grov kvinnofridskränkning.

Vad gäller frågan om våld mot barn gäller allmänt enligt 29 kap. 2 § brottsbalken att domstolarna skall, såsom försvårande omständighet vid bedömning av straffvärdet, vid sidan om vad som gäller för varje särskild brottstyp, särskilt beakta bl.a. om den tilltalade visat särskild hänsynslöshet eller om brottet varit ägnat att skada tryggheten och tilliten hos ett barn i dess förhållande till en närstående person. I det sistnämnda fallet avses med barn varje person under 18 år. Till kretsen av närstående räknas, förutom barnets mor och far, även fosterföräldrar, sammanboende samt vissa andra vuxna som barnet har en förtroendefull relation till, exempelvis mor- och farföräldrar, mosttrar och fastrar (prop. 2002/03:53 s. 111 f., bet. 2002/03:SoU15 s. 45 f.).

I sammanhanget kan även nämnas att regeringen i budgetpropositionen för år 2006 uttalade att vissa brottstyper på grund av sin karaktär skall uppmärksammas särskilt av polisen och åklagarväsendet. En sådan typ av brott är våld mot utsatta grupper, såsom våldsbrott mot kvinnor och barn (prop. 2005/06:1 utg.omr. 4 s. 38).

Inom Justitiedepartementet har en allmän översyn av påföljdssystemet påbörjats, bl.a. skall frågor om påföljdsval och innehållet i de olika påföljderna övervägas.

I syfte att skapa en samlad bild av domstolspraxis i fråga om straffmätning och påföljdsval vid våldsbrottslighet gav regeringen i december 2005 Åklagarmyndigheten i uppdrag att kartlägga domstolarnas straffmätning och påföljdsval i mål om brotten misshandel, grov misshandel, olaga hot, grovt olaga hot samt rån och grovt rån. Kartläggningen skall också

omfatta brotten när det dömts i kombination med andra brott för samma förfarande, t.ex. grovt vållande till annans död och misshandel. Uppdraget skall redovisas senast den 30 mars 2007 (dnr Ju2005/11083/L5).

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat liknande motionsyrkanden om att påföljden vid kvinnomisshandel i normalfallet bör vara fängelse, senast våren 2005 (bet. 2004/05:JuU18 s. 15 f.). Utskottet konstaterade då bl.a. att dessa brott i praxis betraktas som brott av sådan art att påföljden normalt skall bestämmas till fängelse, även om det i enskilda relativt lindriga fall kan finnas omständigheter som talar för en icke frihetsberövande påföljd. Detta är en fråga för rättstillämparen. Utskottet ansåg även i fråga om grov kvinnofridskränkning att den nuvarande straffskalan ger utrymme för en nyanserad straffmätning.

Utskottet har inte funnit skäl att ändra sin tidigare inställning i dessa frågor. Inte heller finns det skäl för riksdagen att göra några uttalanden som föregriper den ovan nämnda översynen av påföljdssystemet. Utskottet avstyrker motion Ju353 samt motionerna Ju380 och Sk496 i nu behandlade delar.

Våld med homofobiska inslag, rasistiskt och hedersrelaterat våld

Ett antal motioner behandlar frågor med anknytning till s.k. hedersrelaterat våld. I motion Ju492 (s) begärs att lagstiftningen som rör hedersrelaterat våld mot flickor och kvinnor skall ses över. I motionerna 2004/05:L295 (fp) och L291 (fp) begärs insatser mot hedersrelaterade brott riktade mot homosexuella, bisexuella och transpersoner. I motion A370 (kd) begärs olika åtgärder i syfte att stävja det hedersrelaterade våldet, bl.a. utökade möjligheter till skyddat boende för flickor och unga kvinnor. I motion Ju380 (fp) anförs att invandrade våldsutsatta kvinnors särskilda behov av bl.a. information måste beaktas.

Allmänt gäller enligt 29 kap. 2 § brottsbalken att domstolarna skall, såsom försvårande omständighet vid bedömning av straffvärdet, vid sidan om vad som gäller för varje särskild brottstyp, särskilt beakta bl.a. om den tilltalade visat särskild hänsynslöshet eller om brottet varit ägnat att skada tryggheten och tilliten hos ett barn i dess förhållande till en närstående person. I det sistnämnda fallet avses med barn varje person under 18 år. Till kretsen av närstående räknas, förutom barnets mor och far, även fosterföräldrar, sammanboende samt vissa andra vuxna som barnet har en förtroendefull relation till, exempelvis mor- och farföräldrar, mostrar och fastrar (prop. 2002/03:53 s. 111 f., bet. SoU15 s. 45 f.).

Den parlamentariskt sammansatta Diskrimineringskommittén föreslår i sitt nyligen presenterade slutbetänkande En sammanhållen diskrimineringslagstiftning (SOU 2006:22) bl.a. att en ny lag om förbud och andra åtgärder mot diskriminering införs. Genom de föreslagna diskrimineringsgrunderna kön och könsidentitet kommer diskrimineringslagstiftningen att omfatta gruppen transpersoner. Kommittén föreslår också att uttrycket

”homosexuell läggning” i bestämmelsen om åtal för förolämpning i 5 kap. 5 § brottsbalken och i bestämmelsen om olaga diskriminering i 16 kap. 9 § samma balk ersätts med ”sexuell läggning”. Bestämmelserna föreslås därmed omfatta personer med heterosexuell, homosexuell eller bisexuell läggning. Frågan om en förstärkning av bestämmelsen om olaga diskriminering bör enligt kommittén utredas vidare i särskild ordning. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet (Justitiedepartementet).

I budgetpropositionen för år 2006 framhöll regeringen att hedersrelaterat våld mot och mellan ungdomar bör uppmärksammas särskilt och anförde att insatser görs inom flera politikområden. Sedan flera år vidtar regeringen särskilda åtgärder för att underlätta situationen för unga flickor och pojkar som riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck från sina nära anhöriga. Satsningen kommer att omfatta totalt 180 miljoner kronor under perioden 2003–2007. Som ett led i denna satsning fick Åklagarmyndigheten och Rikspolisstyrelsen 5 miljoner kronor vardera och i uppdrag att vidta åtgärder för att öka kompetensen när det gäller hedersrelaterade brott mot ungdomar (dnr Ju2005/6104/IM och Ju2005/6105/IM). Även Brottsoffermyndigheten gör insatser mot sådant våld genom att bl.a. sprida information och genom att ge ekonomiskt stöd till organisationer som gör insatser på området. Myndigheten stöder också forskning som kan öka kunskaperna på området (prop. 2005/06:1 utg.omr. 4 s. 54 och utg.omr. 8 s. 18). Vidare har Rikspolisstyrelsen och Åklagarmyndigheten i regleringsbrevet för år 2006 fått i uppdrag att redovisa det brottsbekämpande arbete som har bedrivits när det gäller brott med rasistiska, främlingsfientliga, antisemitiska, islamofobiska eller homofobiska inslag samt olaga diskriminering.

Av intresse är också att det inom rättsväsendet pågår förebyggande arbete mot brott med bl.a. rasistiska eller homofobiska inslag samt olaga diskriminering. Rikspolisstyrelsen har t.ex. i samarbete med Riksåklagaren ordnat konferenser om bl.a. islam, homofobi och brottsoffer. Vidare har i samverkan med Säkerhetspolisen, Riksåklagaren och Justitiekanslern ett material tagits fram för att sprida kunskap om hatbrotten till kontaktpersoner och samordnare (prop. 2003/04:1 utg.omr. 4 s. 46).

Regeringen har i december 2005 beslutat att en särskild utredare skall göra en översyn av bestämmelsen om människohandelsbrott. Inom ramen för uppdraget skall utredaren analysera om den gällande lagstiftningen – i straffrättsligt hänseende – erbjuder ett tillfredsställande skydd mot barn- och tvångsäktenskap. Uppdraget skall redovisas senast den 30 juni 2007 (dir. 2005:152).

I sammanhanget kan även nämnas att regeringen i oktober 2005 har uppdragit åt Socialstyrelsen att göra en nationell kartläggning av förekomsten av hedersrelaterat hot och våld mot ungdomar från nära anhöriga. Socialstyrelsen skall också ta fram en lägesrapport om länsstyrelsernas insatser i form av skyddat boende, förebyggande arbete och andra insatser mot hedersrelaterat våld (dnr Ju2005/8402/IM). Kartläggningen, som skall redovisas

senast den 30 november 2006, skall vara uppdelad på kön och särredovisa omfattningen av hedersrelaterat våld och hot mot ungdomar på grund av deras sexuella läggning. Lägesrapporten, som skall redovisas senast den 30 april 2006, skall behandla länsstyrelsernas insatser, resultatet av dessa och en bedömning av behovet av insatser för tiden fram till den 31 december 2007.

Vid sin behandling i förra årets betänkande rörande frågor om våldsbrott och brottsoffer av motionsyrkanden om bl.a. att hedersrelaterade motiv skall ses som en försvarande omständighet vid bedömningen av straffvärdet för våldsbrott (bet. 2004/05:JuU18 s. 17) ansåg utskottet att den gällande lagstiftningen ger domstolarna tillräckligt utrymme att beakta uttryck för s.k. hedersrelaterad brottslighet vid bedömningen.

Utskottet har vid flera tillfällen behandlat motionsyrkanden om ökad rättstrygghet för homosexuella m.fl., bl.a. våren 2004 (bet. 2003/04:JuU16 s. 10 f.). Utskottet delade då motionärernas uppfattning att förtryck, våld och diskriminering som riktar sig mot någon på grund av dennes sexuella läggning, könsidentitet eller kön måste tas på stort allvar. Utskottet noterade därför med tillfredsställelse att regeringen tillkallat en parlamentarisk kommitté med uppdrag bl.a. att se över bestämmelsen om olaga diskriminering samt kartlägga och analysera behovet av och formerna för en reglering av ett förbud mot diskriminering av s.k. transpersoner. Detta arbete borde inte föregripas. Utskottet noterade också med tillfredsställelse att frågan om att motverka brott med bl.a. homofobiska inslag prioriterats inom rättsväsendet under senare år och att arbete med sådan inriktning pågår på flera håll inom rättsväsendet. Mot den bakgrunden fanns det enligt utskottets mening inte anledning för riksdagen att då ta några ytterligare initiativ i dessa frågor.

Utskottet vill på nytt understryka att förtryck, våld och diskriminering som riktar sig mot någon på grund av dennes sexuella läggning, könsidentitet eller kön måste tas på stort allvar. Samtidigt kan utskottet konstatera att regeringen har tagit flera initiativ i syfte att motverka våld mot homosexuella m.fl. och olika former av hedersrelaterat våld och förtryck. Utskottet vill också uttrycka att det är angeläget att berörda myndigheter beaktar såväl invandrade kvinnor som andra våldsutsatta kvinnors behov av särskilt utformat stöd. Det pågående arbetet med dessa angelägna frågor bör inte föregripas. Riksdagen bör avslå motion Ju492 samt motionerna 2004/05: L295, Ju380, L291 och A370 i nu behandlade delar.

Myndigheternas åtgärder

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlas ett antal motionsyrkanden som främst rör polisens och åklagarnas arbete med våld mot kvinnor och med brottsoffer. Vidare behandlas motionsyrkanden som gäller myndigheternas information om bl.a. permissioner, haverikommission vid dödligt våld mot kvinnor samt våld mot funktionshindrade, mot unga och mot företagare. Utskottet föreslår, i huvudsak med hänvisning till vidtagna åtgärder, gällande lagstiftning och pågående arbete, att samtliga motionsyrkanden avslås. Jämför reservationerna 17 (m, fp, kd, c), 18 (v, mp), 19 (m, c), 20 (fp), 21 (m, fp, kd, c), 22 (m, fp, kd, c), 23 (m, fp, kd, c), 24 (m), 25 (m, fp, kd, c), 26 (m, fp), 27 (m, v), 28 (m, fp) och 29 (m, fp, kd, c) samt särskilt yttrande 2 (m, fp, kd, c).

Polisens och åklagarnas insatser

I flera motioner berörs frågor med särskild inriktning på polisens och åklagarnas insatser på brottsofferområdet. Sålunda begärs i motion Ju289 (kd) en uppföljning och utvärdering av Rikspolisstyrelsens handlingsplan om brottsoffrens situation. I motion Ju358 (m) begärs att brottsofferhandläggare skall finnas vid varje polismyndighet. I motion Ju380 (fp) anförts bl.a. att polisens och åklagarnas rutiner och arbetsmetoder vid våld och hot mot kvinnor i nära relationer bör förbättras. I motion Ju542 (s) efterfrågas bättre rutiner för polisförhör av våldtagna kvinnor.

Ett antal motioner tar upp frågan om bättre information från åklagare och polis till brottsoffer. I motion Ju248 (m) begärs sålunda att informationen från åklagarna till målsägandena förbättras genom ändringar i förundersökningskungörelsen (1947:948). I motion Ju306 (kd) efterfrågas bättre information i olika avseenden från rättsväsendets myndigheter till brottsoffer, bl.a. under polisutredning. I motion Ju426 (s) begärs åtgärder för att säkerställa att polisen uppfyller sin skyldighet att lämna information till brottsoffer. I motion L291 (fp) förordas bättre information från polisen till offer för hatbrott på grund av sexuell läggning eller könsidentitet. Begäran om bättre information från polis och åklagare till brottsoffer finns även i motionerna Ju386 (v) och Ju483 (kd). I den senare motionen begärs även bättre rutiner och information om besöksförbud hos polisen.

I motion Ju380 (fp) begärs bl.a. att polisens och åklagarnas handläggningstider i ärenden om våld mot kvinnor och om barnmisshandel kortas ned. Enligt motion Ju483 (kd) bör handläggningstiden för utredning av barnmisshandel inte få överskrida tre månader. Om så ändå sker skall, enligt motionen, en särskild utredning av varje enskilt fall göras för att

finna orsak och ge förslag till åtgärd för att förhindra en upprepning. I motion Ju532 (c) begärs kortare handläggningstid i ärenden om våld mot kvinnor.

I anslutning till antagandet av regeringens proposition 2000/01:79 Stöd till brottsoffer gav regeringen i juni 2001 ett stort antal myndigheter olika uppdrag i syfte att förverkliga regeringens intentioner. Bland annat gavs Rikspolisstyrelsen och Riksåklagaren i uppdrag att upprätta handlingsplaner för hur myndigheterna i fortsättningen avser att arbeta för att se till att berättigade krav från brottsoffer på myndigheterna uppfylls. I uppdragen ingick också att Riksåklagaren och Rikspolisstyrelsen i samråd skulle utarbeta en metod för kvalitetssäkringsarbete på brottsofferområdet. Rikspolisstyrelsen och Riksåklagaren redovisade sina respektive uppdrag i februari 2003.

Rikspolisstyrelsen redovisade i sin handlingsplan ett antal konkreta åtgärder avseende det fortsatta brottsofferarbetet inom polisen. Det rör bl.a. åtgärder för att förbättra samverkan mellan polismyndigheterna och andra myndigheter, organisationer och aktörer i lokalsamhället, bättre rutiner för att kunna göra tidiga och kontinuerliga hot- och riskbedömningar, åtgärder för att säkerställa en effektiv förundersökningsledning samt åtgärder för att säkerställa att brottsoffer får relevant, begriplig och fortlöpande information i det egna ärendet.

Av budgetpropositionen för år 2006 framgår bl.a. att Rikspolisstyrelsen och Åklagarmyndigheten har analyserat och redovisat arbetet med brottsofferfrågor. Utöver att ha tagit fram ovan nämnda handlingsplaner har myndigheterna även genomfört utbildning av personal i samverkan med Brottsoffermyndigheten samt utarbetat metoder för kvalitetssäkring på brottsofferområdet. Utbildningarna har fokuserat på bemötande- och informationsfrågor men också på vilket stöd som finns att få från andra myndigheter och ideella organisationer. Regeringen framhöll i propositionen att utbildning i dessa frågor bör bedrivas kontinuerligt och anförde att brottsoffer behöver dels snabb och adekvat information om det egna ärendet, dels om vilket stöd som finns att få – såväl av rättsväsendets myndigheter som av frivilligorganisationer (prop. 2005/06:1 utg.omr. 4 s. 51).

I regleringsbrevet avseende Åklagarmyndigheten och Rikspolisstyrelsen för år 2006 har myndigheterna – i likhet med de senaste åren – fått i uppdrag bl.a. att redovisa de insatser som har genomförts i fråga om bekämpning av våld mot kvinnor och barn. Redovisningen skall innehålla en sammanhållen beskrivning och analys av hur verksamheten har utvecklats och dess resultat. Rikspolisstyrelsen skall vidare bl.a. redovisa vilka åtgärder som har vidtagits och resultatet av dessa för att bättre kunna bemöta brottsoffer samt för att öka kunskapen om och informationen till dem som har drabbats av brott. Liknande formuleringar finns i regleringsbrevet för Åklagarmyndigheten. Vidare skall Rikspolisstyrelsen redogöra för hur den nationella handlingsplanen för brottsofferarbete används av polismyndigheterna.

Vad gäller frågan om handläggningstiden för ärenden rörande barnmiss-handel kan hänvisas till 2 a § förundersökningskungörelsen (1947:948), som trädde i kraft den 1 januari 2002. Där anges att förundersökning där målsäganden vid tiden för anmälan inte fyllt 18 år skall bedrivas särskilt skyndsamt, om brottet riktats mot målsägandens liv, hälsa, frihet eller frid och det för brottet är föreskrivet fängelse i mer än sex månader. Förundersökningen skall vara avslutad och beslut fattat i åtalsfrågan så snart det kan ske och inom tre månader efter den tidpunkt då det finns någon som är skäligen misstänkt för brottet. Tidsfristen får överskridas endast om det är motiverat med hänsyn till utredningens beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter.

Regeringen gav i juni 2004 en särskild utredare i uppdrag att se över bl.a. hur den som utsatts för ett sexuellt övergrepp upplever brottsutredningen och den fortsatta rättsprocessen och ge förslag på vad som kan göras för att minska påfrestningarna på målsäganden i hela rättsprocessen med bibehållna krav på rättssäkerhet (dnr Ju2004/5535/P). Utredaren, som benämnde uppdraget Sexualbrottsofferutredningen, överlämnade i november 2005 promemorian Anmälan och utredning av sexualbrott – Förslag på förbättringar ur ett brottsofferperspektiv (Ju 2004:1). I promemorian lämnas flera förslag i syfte att minska påfrestningarna på offer för sexualbrott. Bland annat föreslås att Rikspolisstyrelsen, Rikskvinnocentrum och länsstyrelserna får i uppdrag att ta fram nationella riktlinjer att användas inom myndigheterna för att ställa frågor om sexuellt våld. Vidare föreslås att berörda myndigheter får i uppdrag att ta fram ett nationellt program om samverkan mellan myndigheter och ideella organisationer till stöd för sexualbrottsoffer. I promemorian förslås också en bestämmelse i förundersökningskungörelsen om att en förundersökning som avser sexualbrottmål skall, i likhet med vad som gäller för ärenden om misshandel m.m. av barn, bedrivas särskilt skyndsamt och beslut i åtalsfrågan fattas så snart det kan ske. Promemorian bereds inom Regeringskansliet (Justitiedepartementet).

Av intresse i sammanhanget är också att Rikspolisstyrelsen har genomfört ett regeringsuppdrag att i samråd med Riksåklagaren ytterligare utveckla hot- och riskbedömningarna i ärenden om våld i nära relationer samt utarbeta rutiner och riktlinjer för polisens arbete med ärenden om besöksförbud (dnr Ju2004/6051/KRIM). Som ett resultat av uppdraget har Rikspolisstyrelsen tagit fram riktlinjer och rutiner för polisens arbete med dessa ärenden (RPS rapport 2005:1).

Brottsoffermyndigheten har i regleringsbrevet för år 2006 fått i uppdrag bl.a. att, i enlighet med vad som föreslås i betänkandet En översyn av Brottsoffermyndigheten (SOU 2004:61), i samverkan med andra berörda aktörer ta fram ett nationellt samordningsprogram för brottsofferfrågor. Mot bakgrund av vad som föreslås i Sexualbrottsofferutredningens promemoria skall en särskild del av samordningsprogrammet omfatta arbetet med sexualbrottsoffer. Uppdraget skall redovisas senast den 1 juni 2007.

I sammanhanget kan även nämnas att förundersökningskungörelsen ändrades för några år sedan i syfte att ge brottsoffer bättre information från polis och åklagare i samband med förundersökningen (SFS 2001:232). Ändringarna innebar bl.a. att en skyldighet infördes att informera målsäganden om reglerna om stödperson i rättegångsbalken och att underrätta målsäganden om att åklagaren under vissa förutsättningar kan föra talan om enskilt anspråk i anledning av brott (13 a § förundersökningskungörelsen).

En särskild utredare har tillsatts med uppdrag att göra en samlad översyn av lagen (1988:609) om målsägandebiträde. I uppdraget ingår bl.a. att kartlägga i vilken utsträckning målsäganden, i enlighet med bestämmelsen i 13 a § förundersökningskungörelsen, ges information om möjligheten att få ett målsägandebiträde förordnat. Uppdraget skall redovisas senast den 31 december 2006 (dir. 2005:19).

Till det sagda kan fogas att regeringen våren 2005 gav Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Rättsmedicinalverket och Socialstyrelsen i uppdrag att medverka till etablering av flera försöksverksamheter med samverkan under gemensamt tak vid utredningar kring barn som misstänks vara utsatta för allvarliga brott, t.ex. sexuella övergrepp och misshandel (s.k. barnahus). Syftet med uppdraget är bl.a. att bättre anpassa de utredningar som görs i samband med att det uppstår misstanke om att ett barn har utsatts för brott. Uppdraget skall slutredovisas senast den 1 mars 2008 (dnr Ju2005/1181/KRIM).

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden liknande vissa av de nu aktuella, bl.a. våren 2005 (bet. 2004/05:JuU18 s. 18 f.). Utskottet underströk då på nytt hur viktiga polisens insatser och arbetsmetoder för att bekämpa våld mot kvinnor är. Detsamma gäller för åklagarna. Utskottet konstaterade, i likhet med när utskottet senast behandlade frågan, att det har vidtagits åtgärder och att det alltjämt pågick ett omfattande arbete hos de berörda myndigheterna i de aktuella frågorna. När det gäller frågan om information till brottsoffer framhöll utskottet de ovan angivna förbättringar av regelverket som skett på senare tid. Utskottet kunde därför inte se något behov av att riksdagen skulle uttala sig i dessa frågor.

Utskottet har inte funnit skäl att frångå sina tidigare uttalanden. Det pågår alltjämt ett omfattande arbete med de här aktuella frågorna, vilket bör avvaktas. Riksdagen bör avslå motionerna Ju289, Ju426 och Ju542 samt motionerna Ju248, Ju306, Ju358, Ju380, Ju386, Ju483, Ju532 och L291 i nu behandlade delar.

I motion Ju314 (kd) anförs bl.a. att polisens användning av geografisk informationsteknik bör utvecklas i syfte att skydda kvinnor som utsätts för brott i hemmet.

Motsvarande motionsyrkande behandlades av utskottet våren 2005 (bet. 2004/05:JuU18 s. 20 f.) Enligt vad utskottet då hade inhämtat används flera olika geografiska informationssystem inom polisen, t.ex. KC-karta, som är ett kartstöd innehållande olika sorters kartor för geografisk presentation av händelser och resurser med aktuell status. Detta stöd är tillgäng-

ligt i polisens ledningscentraler. Ett system med automatisk GPS-positionering av polisfordon höll därtill på att införas vid landets polismyndigheter.

Utskottet konstaterade att polisen i sin verksamhet använder sig av geografisk informationsteknik och utgick från att polisen även i framtiden kommer att ta till vara de möjligheter som teknikutvecklingen öppnar för att skydda utsatta grupper. Utskottet kunde därför inte se något behov av att riksdagen skulle uttala sig i dessa frågor.

Utskottet är fortfarande av denna uppfattning och avstyrker motion Ju314 i nu behandlad del.

Information om domar

I motion Ju483 (kd) begärs att domstolen, när den har avgjort ett brottmål, skall sända domen till målsäganden även om han eller hon inte är part i målet.

När rätten har avgjort ett brottmål skall parterna i målet snarast underrättas skriftligen om utgången i målet (30 kap. 7 § sjätte stycket rättegångsbalken). Enligt kompletterande regler i förordningen (1996:271) om mål och ärenden i allmän domstol skall domstolens avgörande sändas till vissa andra personer när det sänds till en part, t.ex. den tilltalades offentliga försvarare och målsägandens målsägandebiträde. Av förordningen följer vidare att avgörandet samtidigt skall skickas till en målsägande som inte har fört talan i målet, om han eller hon har begärt att få ta del av avgörandet (27 § förordningen om mål och ärenden i allmän domstol).

Utskottet kan inte komma till någon annan slutsats än att gällande regler på området är ägnade att tillgodose det som motionärerna eftersträvar. Riksdagen bör avslå motion Ju483 i nu behandlad del.

Information om permissioner m.m.

Enligt motion Ju266 (fp) bör brottsoffer få inflytande över gärningsmannens placering på viss kriminalvårdsanstalt eller rättspsykiatrisk klinik. I samma motion anförs också att hänsyn bör tas till barns bästa i samband med placeringen.

I juli 2004 överlämnade Socialstyrelsen en rapport till regeringen med anledning av ett utredningsuppdrag avseende sjukvårdsinrättningar för viss rättspsykiatrisk vård (dnr 50-654/04). Rapporten har legat till grund för förslag i regeringens proposition 2005/06:63 Anmälningsskyldighet, säkerhet och tillsyn inom psykiatrisk tvångsvård. I propositionen föreslås ändringar i bl.a. lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård som syftar till att tillgodose enskildas skydd och säkerhet samt att bidra till att det bedrivs ett systematiskt och fortlöpande säkerhetsarbete inom den psykiatriska tvångsvården. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2006.

Den parlamentariskt sammansatta Kriminalvårdskommittén har i enlighet med sina direktiv (dir. 2002:90 och 2004:33) gjort en allsidig översyn av regelverket om verkställighet av kriminalvårdspåföljder och har i betänkandet Framtidens kriminalvård (SOU 2005:54) presenterat ett förslag till en helt ny kriminalvårdslag. Betänkandet, som för närvarande bereds inom Regeringskansliet (Justitiedepartementet), har i vissa delar behandlats i regeringens proposition 2005/06:123 En modernare kriminalvårdslag. Utskottet kommer att behandla denna proposition i ett annat ärende senare i vår.

Utskottet behandlade motsvarande motionsyrkande om brottsoffers inflytande över gärningsmannens placering våren 2005 (bet. 2004/05:JuU18 s. 23). Utskottet delade uppfattningen att brottsoffers säkerhet är en viktig fråga och att verkställigheten av fängelsestraff respektive rättspsykiatrisk vård har betydelse i detta avseende. Utskottet kunde också konstatera att säkerheten inom den rättspsykiatriska vården uppmärksammats av Socialstyrelsen och att hela kriminalvårdslagstiftningen är föremål för översyn. Utskottet kunde mot denna bakgrund inte se någon anledning för riksdagen att ta något initiativ i dessa frågor.

Utskottet har inte någon annan uppfattning i dag och avstyrker motion Ju266 i nu behandlade delar.

I motion Ju380 (fp) begärs att brottsutsatta kvinnor skall ha rätt att få information om gärningsmannens permissioner och frisläppande samt att kriminalvården bör vara skyldig att underrätta åklagare om fall där förutsättningar för besöksförbud finns i samband med att gärningsmannen vistas utanför anstalten eller frigges. Liknande yrkanden om information från kriminalvården till brottsoffer i samband med gärningsmannens permissioner m.m. finns även i motionerna Ju306 (kd), Ju381 (fp), Ju483 (kd) och Ju529 (fp). I motion Ju266 (fp) understryks vikten av att brottsoffer får skydd och stöd i samband med gärningsmannens permissioner och utskrivning. Även i motionerna Ju483 (kd) och Ju529 (fp) begärs att större hänsyn tas till brottsoffrets intresse av skydd m.m. vid beslut under gärningsmannens straffverkställighet.

Av 32 § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt (KvaL) följer att en förutsättning för att den intagne skall beviljas permission är att det inte föreligger någon påtaglig fara för fortsatt brottslighet. För permissionen får också ställas de villkor som kan anses erforderliga.

Av 35 § KvaL följer att om en intagen avtjänar straff för ett brott som har riktat sig mot någons liv, hälsa, frihet eller frid skall målsäganden tillfrågas om han eller hon vill bli underrättad bl.a. om den intagne får permission, uteblir efter permission eller annan vistelse utanför anstalten, rymmer eller när denne frigges. En begärd underrättelse behöver inte lämnas angående en planerad vistelse utanför anstalten när en underrättelse på grund av beslutad bevakning eller andra förhållanden framstår som uppenbart obehövlig. Detsamma gäller när en underrättelse kan befäras medföra fara för den intagnes liv eller hälsa. Underrättelse till målsägande angå-

ende frigivning skall lämnas i lämplig tid före frigivningen och i andra fall så tidigt som möjligt. Underrättelsen skall utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet.

I sammanhanget bör påpekas att systemet med underrättelser enligt 35 § KvaL nyligen har utvidgats till följd av den nya lagen om omvandling av fängelse på livstid (prop. 2005/06:35, bet. JuU8, rskr. 145).

I promemorian Barnen i brottets skugga (Ds 2004:56) föreslogs ändringar bl.a. i KvaL av innebörd att målsäganden i vissa situationer skall informeras särskilt om de regler som gäller för meddelande av besöksförbud. I promemorian avstyrktes Personsäkerhetsutredningens förslag i delbetänkandet Nationell handlingsplan mot våld i nära relationer (SOU 2002:71) om att det skulle införas en skyldighet för kriminalvården att underrätta åklagaren om förutsättningarna för ett besöksförbud kan antas föreligga i något av de fall som omfattas av 35 § KvaL. Regeringen har, i linje med förslagen i promemorian, i proposition 2005/06:166 Barn som bevittnat våld föreslagit att målsäganden i fler situationer än för närvarande skall få information om vilka bestämmelser som gäller för meddelande av besöksförbud. Informationen skall enligt förslaget bl.a. lämnas när en frihetsberövad gärningsman skall frigges eller har blivit beviljad någon form av utevistelse. Utskottet kommer att behandla denna proposition i ett annat ärende.

För tydlighets skull bör erinras om att lagstiftningen om kriminalvård för närvarande i sin helhet är föremål för översyn.

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om information om permissioner m.m. liknande vissa av de nu aktuella, senast våren 2005 (bet. 2004/05:JuU18 s. 22 f.). Utskottet fann inte anledning att frånga tidigare uttalanden som går ut på att motionsönskemålen får anses vara tillgodosedda genom den gällande lagstiftningen rörande information vid permissioner. Vidare anförde utskottet att nuvarande regler ger kriminalvården goda möjligheter att ta hänsyn till brottsoffer vid beviljande av permissioner.

Utskottet är av samma uppfattning som tidigare. Beredningen av den ovan nämnda frågan om underrättelser till målsäganden om reglerna om besöksförbud i anslutning till en frihetsberövad gärningsmans frigivning m.m. bör inte föregripas. Utskottet avstyrker motionerna Ju266, Ju306, Ju380, Ju381, Ju483 och Ju529 i nu behandlade delar.

Haverikommission vid dödligt våld

I motion Ju380 (fp) begärs att det skall tillsättas en ”haverikommission” varje gång en kvinna mister livet genom ett brott begånget av en närstående.

Genom ett regeringsbeslut i september 2003 (dnr S 2003/7117/ST) gavs Socialstyrelsen i uppdrag att bl.a. med avseende på sekreteshinder och organisation utreda och analysera förutsättningarna för att utforma ett system för dödsfallsutredningar när barn har skadats av svår misshandel

eller dött på grund av mord, dråp eller misshandel. I rapporten Dödsfalls- och skadeutredningar från oktober 2004 föreslås bl.a. att Socialstyrelsen får ett övergripande och samordnande ansvar för att de aktuella utredningarna inleds, genomförs och återförs till berörda intressenter samt vidare rapporteras till regeringen. Vidare föreslås att verksamheten regleras i en särskild lag och att en i lag stadgad anmälningsplikt för bl.a. socialtjänsten och vissa myndigheter införs. I rapporten förordas även att det införs en särskild regel i sekretesslagen (1980:100) med absolut sekretess för uppgifter som förekommer i en dödsfalls- eller skadeutredning samt att meddelarfrihet inte skall råda för sådana uppgifter.

Rapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet (Socialdepartementet).

Utskottet har tidigare, senast våren 2005 (bet. 2004/05:JuU18 s. 23 f.), avstyrkt liknande yrkanden om tillsättande av en haverikommission. Detta motiverades med att beredningen av Socialstyrelsens rapport inte borde föregripas.

Utskottet har inte någon annan uppfattning i dag. Riksdagen bör avslå motion Ju380 i nu behandlad del.

Funktionshindrade brottsoffer

I motion Ju311 (v) begärs att en utredning tillsätts för att förebygga och minska våld och sexuella övergrepp mot funktionshindrade flickor och kvinnor.

Utskottet har i det föregående nämnt att regeringen inrättade Nationellt råd för kvinnofrid, som avslutade sin verksamhet år 2003. Bland rådets särskilt prioriterade områden märktes våld mot kvinnor med funktionshinder och våld mot äldre kvinnor. I rapporten Världens sämsta brottsoffer från år 2003 uppmärksammade rådet den utsatta situation som vissa missbrukande och psykiskt sjuka kvinnor befinner sig i när de blir utsatta för mäns våld. I juni 2003 överlämnade rådet sin slutrapport, Råd för kvinnofrid, till regeringen. I rapporten gavs ett antal särskilda råd riktade till enskilda statsråd. Till socialministern gavs bl.a. råden att se över möjligheterna till skydd för misshandlade och hotade kvinnor med funktionshinder samt att utvidga anmälningsplikten inom vården vid misstanke om eller konstaterande av övergrepp som gäller barn till att även avse äldre.

Beträffande funktionshindrade kvinnor som utsätts för våld anförde rådet i slutrapporten bl.a. följande. Kvinnor med funktionshinder löper en stor risk att bli utsatta för våld då de kan sägas var underordnade i samhället dels ur könsaspekten, dels som funktionshindrade. Samhället och handikapprörelsen har också bidragit till denna utveckling då den förda handikappolitiken generellt sett har brutit i köns- och jämställdhetsperspektiv. Förövaren av våld mot kvinnor med funktionshinder är ofta en nära anhörig, personlig assistent eller annan vård- och omsorgspersonal, som kvinnan befinner sig i ett starkt beroendeförhållande till. Det gör att kvin-

nor med funktionshinder sällan anmäler övergrepp och kan bli mycket ensamma med sina problem. Mörkertalen befaras vara mycket höga. Rådet gav i september 2001 ut skriften När man slår mot det som gör ont – Våld mot kvinnor med funktionshinder.

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om äldre och funktionshindrade brottsoffer (bet. 2004/05:JuU18 s. 24 f.). Utskottet delade då motionärernas oro för äldre och funktionshindrade brottsoffer och anförde att mörkertalen i fråga om den brottslighet som dessa grupper utsätts för sannolikt är höga, vilket understryks i rapporter och undersökningar på området. Utskottet framhöll att kommunerna har i sammanhanget ett stort ansvar för att dessa utsatta gruppers situation uppmärksammas, bl.a. mot bakgrund av att kommunerna är huvudmän för den vård och omsorg som ges dessa grupper. Utskottet utgick från att den kunskap som de ovan redovisade rapporterna innehåller kommer till nytta.

Utskottet är av samma uppfattning som tidigare och avstyrker motion Ju311. Utskottet vill i sammanhanget understryka vikten av att detta arbete inte begränsas till kvinnor och flickor utan också omfattar pojkar och män.

Unga brottsoffer

I motion Ju381 (fp) begärs att en stödfunktion för unga brottsoffer inrättas i varje kommun. Enligt motion Ju391 (c) bör regionala barnrättscentrum inrättas över hela Sverige. I samma motion begärs att resurser tillskjuts för utvärdering av den beslutade försöksverksamheten med barnrättscentrum.

Enligt 5 kap. 11 § socialtjänstlagen (2001:453) bör socialnämnden verka för att bl.a. den som utsatts för brott får stöd och hjälp. Av 2 kap. 2 § samma lag följer att det är socialtjänsten i den kommun där brottsoffret vistas som har ansvaret för detta stöd.

Socialstyrelsen har i februari 2005 i rapporten Socialtjänstens stöd till unga brottsoffer delredovisat ett regeringsuppdrag om utvecklingsarbete till stöd för socialtjänstens arbete med brottsofferfrågor. I rapporten beskrivs verksamhet med stödcentrum för unga brottsoffer i olika stadsdelsförvaltningar inom Stockholms kommun, bl.a. Stödcentrum City. Detta startade år 1999 och är enligt rapporten den första stödverksamheten för unga brottsoffer som inrättades i landet. Verksamheten är permanent och är resultatet av ett samarbete mellan socialtjänstförvaltningen, sex stadsdelsförvaltningar och Citypolisens ungdomsrotel. Det övergripande syftet med verksamheten är att hjälpa och stödja brottsoffer bl.a. i rättprocessen samt att få gärningsmän att upphöra med sin kriminella verksamhet.

I rapporten redogörs även för motsvarande stödverksamhet inom andra kommuner, bl.a. Göteborg, Malmö och Uppsala.

Härtill kan fogas att regeringen under våren 2005 gav Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Rättsmedicinalverket och Socialstyrelsen i uppdrag att medverka till etablering av flera försöksverksamheter med samverkan under gemensamt tak vid utredningar kring barn som misstänks vara

utsatta för allvarliga brott, t.ex. sexuella övergrepp och misshandel, s.k. barnahus (dnr Ju2005/1181/KRIM). Försöksverksamheten skall pågå t.o.m. år 2007, och verksamheter finns i Stockholm, Göteborg, Malmö, Linköping, Umeå och Sundsvall.

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om inrättande av stödcentrum för unga brottsoffer, bl.a. våren 2004 (bet. 2003/04:JuU17 s. 25 f.). Utskottet instämde i vad motionären anförde om behovet av stöd till unga brottsoffer. Utskottet såg också mycket positivt på den typ av verksamhet som bedrivs för unga brottsoffer i bl.a. Stockholm. Det var enligt utskottet naturligtvis angeläget att det runt om i Sverige finns en genomtänkt form av stöd till brottsoffer, såväl unga som vuxna. Möjligheter finns att vid uppstartande av sådan verksamhet ansöka om visst statligt stöd, t.ex. från Brottsofferfonden och Brottsförebyggande rådet. Med detta sagt fann utskottet några vidare åtgärder av riksdagen med anledning av motionen inte vara påkallade.

Utskottet vill på nytt understryka sin positiva syn på den verksamhet som bedrivs för unga brottsoffer i flera kommuner. Utskottet har också med tillfredsställelse noterat det initiativ som har tagits för att bygga ut försöksverksamheten med s.k. barnahus. Det saknas anledning för riksdagen att göra några uttalanden i dessa frågor. Utskottet avstyrker motionerna Ju381 och Ju391 i nu behandlade delar.

Företagare som brottsoffer

I motion Ju379 (fp) understryks att samhällets stödåtgärder även måste omfatta den som i sitt arbete eller företag blivit brottsoffer.

Förutom generella insatser på brottsofferområdet har det även tagits initiativ som är mer direkt inriktade på företagare som drabbas av brott. Bland annat har handeln, anställda och polisen gemensamt tagit fram åtgärdsprogrammet ”Skydd mot rån i handeln”. Programmet innehåller 13 åtgärds punkter som i första hand syftar till att begränsa pengars tillgänglighet för tillgrepp och förebygga att personal inom handeln kommer till skada i samband med rån. Programmet innehåller även åtgärder som syftar till att upprätthålla en beredskap för att ta hand om offer för rån brott av innebörd att den berörda butiken skall ha en plan för omhändertagande av rånoffer. I programmet anges också att fortlöpande kontakt och samarbete med polisen är en betydelsefull del i det rånförebyggande arbetet. Samarbetet bör bl.a. bestå i att polisen medverkar när det gäller utbildning, rådgivning och information anordnad av handeln och dess anställda. Butiker som uppfyller de 13 punkterna har möjlighet att bli säkerhetscertifierade genom det lokala brottsförebyggande rådet eller motsvarande organ på orten och förses med dekalerna ”Säkerhetsskyddad”.

Vidare kan nämnas att Rikspolisstyrelsen i regleringsbrevet för år 2006 har fått i uppdrag att redovisa vilka åtgärder som har vidtagits för att bekämpa värdetransportrån samt resultatet av dessa åtgärder.

Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna om vikten av att den hjälp och det stöd som samhället ger brottsoffer även kommer brottsut-satta företagare till del. Något uttalande av riksdagen om detta behövs dock inte. Riksdagen bör avslå motion Ju379 i nu behandlad del.

Kompetens och bemötande

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet ett antal motionsyrkanden som främst rör utbildning och kompetensutveckling i olika frågor för personal inom rättsväsendet. Utskottet föreslår, bl.a. med hänvisning till att dessa frågor löpande uppmärksammas inom rättsväsendets myndigheter, att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden.

Vidare behandlar utskottet yrkanden rörande forskning och utredning på brottsofferområdet. Utskottet anser att riksdagen inte bör uttala sig om specifika forskningsprojekt. I övrigt hänvisar utskottet till det arbete som pågår på området. Utskottet föreslår att samtliga motionsyrkanden avslås.

Jämför reservationerna 30 (m, c) och 31 (m, fp, kd, c) samt särskilt yttrande 3 (v, mp).

Utbildning och kompetensutveckling

I motion Ju377 (fp) anfördes att frågor om bemötande av brottsoffer bör synliggöras i all vidareutbildning av poliser, åklagare, advokater och domare. I motion Ju532 (c) påtalas vikten av att brottsoffer känner trygghet i domstolens lokaler och att rättegången inte blir en kränkning av brottsoffret. I samma motion begärs att den psykosociala miljön för brottsoffer i rätten förbättras.

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat liknande motionsyrkanden om bl.a. åtgärder för att öka kompetensen inom rättsväsendets myndigheter, senast hösten 2005 (bet. 2005/06:JuU1 s. 28 f.). Utskottet instämde då i vad som anfördes i motionerna om betydelsen av att de anställda inom rättsväsendets olika myndigheter har hög kompetens. Utskottet såg det också som självklart att de som kommer i kontakt med myndigheterna, t.ex. brottsoffer och vittnen, skall få ett korrekt och professionellt bemötande från myndighetsföreträdare. I bemötandet ingår att dessa personer skall erhålla relevant och lättförståelig information. Dessa frågor är av central betydelse för möjligheten för rättsväsendets myndigheter att fullgöra sin uppgift att värna den enskildes rättstrygghet och rättssäkerhet samt för det övergripande målet för kriminalpolitiken, nämligen att minska brottsligheten och öka människors trygghet. Utskottet kunde samtidigt konstatera att det inom rättsväsendets olika myndigheter kontinuerligt vidtas omfat-

tande åtgärder för att öka kompetensen hos all personal inom de i motionerna berörda områdena, som också i stor utsträckning handlar om prioriterad brottslighet. Myndigheterna uppmärksammar också betydelsen av goda rutiner och ett bra bemötande av dem som kommer i kontakt med rättsväsendets myndigheter. Även om mycket alltså har gjorts och görs ute på rättsväsendets myndigheter för att tillgodose dessa behov är det angeläget att ansträngningarna intensifieras under de kommande åren. Åtgärder för att höja kompetensen och uppfylla skyldigheter i detta avseende borde enligt utskottet prioriteras inom ramen för respektive myndighets anslag och vara ett självklart inslag i verksamheten. Arbetet skall bedrivas målmedvetet och vidtagna åtgärder redovisas. Utskottet fann mot denna bakgrund inte anledning för riksdagen att göra något tillkännagivande i dessa frågor.

Utskottet vidhåller sin tidigare inställning i dessa frågor. Det är alltså alltjämt utskottets uppfattning att det inte finns anledning för riksdagen att göra något uttalande i dessa frågor. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna Ju377 och Ju532 i nu behandlade delar.

Forskning

I motionerna Ju427 (s) och Ju532 (c) begärs mer forskning om män som slår kvinnor. I den senare motionen understryks också vikten av mer forskning om våldtäktsmän.

I motion L292 (v) förespråkas att Riksåklagaren bör ges i uppdrag att undersöka förekomsten av missförhållanden vid utredningar om våld och övergrepp mot barn. Motionärerna menar att det är vanligt att förundersökningar om sexualbrott mot barn läggs ned på ett alltför tidigt stadium eller inte inleds alls.

Brottsoffermyndigheten fick år 2001 regeringens uppdrag att ta fram och genomföra ett forskningsprogram för viktimologisk forskning (dnr Ju2001/4718/KRIM). Programmet presenterades i en rapport år 2002. Regeringen framhöll i budgetpropositionen för år 2006 (prop. 2005/06:1 utg.omr. 4 s. 52) att flera forskningsprojekt har inletts genom Brottsoffermyndighetens insatser i syfte att öka den viktimologiska forskningen i Sverige. Brottsoffermyndigheten finansierar också, via brottsofferfonden, ett stort antal konkret inriktade forskningsprojekt.

Brottsförebyggande rådet (Brå) fick år 2005 i uppdrag av regeringen att genomföra en nationell brottsoffer- och trygghetsundersökning, i form av en årligt återkommande frågeundersökning till ett stort slumpmässigt urval av befolkningen. En del av undersökningen rör bemötandefrågor m.m. under förundersökningen. Arbetet med undersökningen bedrivs i samarbete med övriga berörda myndigheter i rättsväsendet, med sikte på att inleda datainsamlingen år 2006 och att kunna presentera de första resultaten år 2007. Det uttryckliga syftet med undersökningen är att den skall ge bety-

dande kunskapsutskott till samtliga myndigheter i rättskedjan när det gäller främst brotts- och trygghetsutvecklingen samt utvecklingen i fråga om allmänhetens erfarenheter av och förtroende för rättsväsendet.

I sammanhanget kan också nämnas att Rikspolisstyrelsen och Åklagarmyndigheten har genomfört en gemensam inspektion av vissa brottsutredningar avseende våldtäkt och grov våldtäkt där offret är över 15 år. Inspektionen ingår i en serie gemensamma inspektioner som Rikspolisstyrelsen och Riksåklagaren beslutat om år 2000 och som skall avse olika prioriterade verksamhetsområden. Syftet med inspektionerna är att granska hur berörda myndigheter handlägger denna typ av utredningar och följa upp hur samarbetet mellan de båda organisationerna fungerar vad gäller handläggningen av enskilda ärenden. Åklagarmyndigheten och Rikspolisstyrelsen konstaterar att iakttagelserna som görs i rapporten Gemensam inspektion – Granskning av brottsutredningar avseende våldtäkt och grov våldtäkt där brottsoffret är över 15 år (RPS/ÅM 1/05) kommer att ligga till grund för ett antal konkreta åtgärder inom Åklagarmyndigheten och Polisen.

Utskottet har vid tidigare behandling av motionsyrkanden med olika krav på forskningsinriktning uttalat att det inte bör ankomma på riksdagen att uttala sig om vilka forskningsprojekt som bör prioriteras (se bl.a. bet. 2004/05:JuU13 s. 10 f. och bet. 2005/06:JuU11 s. 19 f.).

Utskottet ser positivt på det arbete som bedrivs inom rättsväsendet i syfte att säkerställa en hög kvalitet på förundersökningar. Utskottet står dock alltjämt fast vid uppfattningen att riksdagen inte bör uttala sig om vilka forskningsprojekt som bör prioriteras. Riksdagen bör således avslå motionerna Ju427, Ju532 och L292 i nu behandlade delar.

Målsägandebitråde m.m.

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlas ett antal motionsyrkanden som främst rör frågor om rätt till rättsligt biträde för målsägande eller för efterlevande till den som dödats genom brott samt om rätt till stödperson för offer för människohandel. Utskottet föreslår, med hänvisning till pågående arbete, att samtliga motionsyrkanden avslås. Jämför reservationerna 32 (m, fp, kd, c) och 33 (kd, c) samt särskilt yttrande 4 (v, mp).

I motion Ju386 (v) begärs en utredning av förutsättningarna för och användandet av målsägandebitråde. I motion Ju483 (kd) begärs införandet av en rätt till målsägandebitråde för efterlevande till den som dödats genom brott.

För att målsägandebitråde skall kunna förordnas krävs först och främst att den som skall ha biträdet kan betraktas som målsägande. Av 20 kap. 8 § fjärde stycket rättegångsbalken följer att målsägande är den mot vilken brott har blivit begånget eller som därav blivit förnärad eller lidit skada. För att målsägandebitråde skall kunna förordnas krävs vidare, såvitt nu är i fråga, att det med hänsyn till målsägandens personliga relation till den misstänkte eller andra omständigheter kan antas att målsäganden har behov av sådant biträde.

Utskottet har tidigare avstyrkt liknande yrkanden om målsägandebitråde för efterlevande, bl.a. våren 2001 i samband med behandlingen av den ovan nämnda proposition 2000/01:79 Stöd till brottsoffer (bet. 2000/01: JuU20 s. 13). Utskottet höll då med motionären om att efterlevande kan ha behov av stöd i samband med rättegången, och utskottet påpekade att det i den praktiska rättstillämpningen förekommer att efterlevande fått ett målsägandebitråde förordnat. Att införa en möjlighet att förordna målsägandebitråde för den som inte kan betraktas som målsägande framstod emellertid som principiellt tveksamt, en inställning som också regeringen intagit. Utskottet noterade att regeringen i den aktuella propositionen aviserade en översyn av målsägandebitrådesinstitutet och ansåg att denna borde avvaktas.

Därefter föreslog Osmo Vallo-utredningen i sitt betänkande Osmo Vallo – utredning om en utredning (SOU 2002:37) en utvidgning av möjligheterna att förordna målsägandebitråde för efterlevande. I betänkandet föreslogs en rätt till målsägandebitråde för efterlevande till någon som avlidit antingen under förvaring i polisarrest eller genom något som en anställd inom polisen gjort i tjänsten. Motsvarande föreslogs gälla om någon skadats allvarligt (s. 153 f.).

I Internutredningsutredningens uppdrag ingår att se över behovet av rättsligt biträde – för efterlevande eller någon som allvarligt skadats – i situationer där någon skadats allvarligt eller avlidit vid polisingripanden utan att det finns misstanke om brott (dir. 2004:180 och dir. 2005:146). Utredningen skall redovisa sitt uppdrag senast den 31 december 2006.

Regeringen har vidare uppdragit åt en särskild utredare att göra en samlad översyn av lagen (1988:609) om målsägandebitråde. Utredaren skall enligt sina direktiv (dir. 2005:19) bl.a. klarlägga hur lagen används i förhållande till dess intentioner, nämligen att ge målsägande med störst behov av juridisk hjälp och stöd rätt till biträde under rättsprocessen. Utredningen skall redovisa sitt uppdrag senast den 31 december 2006. Uppdraget innefattar emellertid inte att överväga frågan om efterlevandes rätt till målsägandebitråde.

Utskottet har nyligen behandlat frågan om målsägandebitråde för efterlevande (bet. 2005/06:JuU11 s. 27 f.). Mot bakgrund av pågående utredningar på området ansåg utskottet det inte lämpligt att riksdagen skulle vidta några åtgärder i dessa frågor.

Utskottet har samma inställning i frågan som tidigare och avstyrker motionerna Ju386 och Ju483 i nu behandlade delar.

I motion Ju377 (fp) påtalas behovet av stödpersoner för vittnen och målsägande i domstol.

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat liknande frågor om stöd till vittnen och målsägande vid domstol, bl.a. i årets betänkande om processrättsliga frågor (bet. 2005/06:JuU11 s. 36 f.). Efter en redogörelse för olika åtgärder som har vidtagits på området och tidigare uttalanden föreslog utskottet sammanfattningsvis att riksdagen borde avslå då aktuella motioner.

Utskottet har inte ändrat sin uppfattning i frågan. Riksdagen bör således avslå motion Ju377 i nu behandlad del.

Enligt motion Ju306 (kd) bör offer för människohandel ges rätt till stödperson som bl.a. skall hjälpa offret i kontakter med myndigheter.

En målsägande som skall höras under rättegången med anledning av åklagarens talan får ha med sig en lämplig person som personligt stöd. En sådan stödperson skall om möjligt underrättas om rättegången (20 kap. 15 § rättegångsbalken). Stödpersonen har rätt att närvara vid rättegången. En stödperson har också rätt att närvara vid förhör under förundersökningen, om inte närvaron är till men för utredningen (23 kap. 10 § tredje stycket rättegångsbalken). En stödperson är till skillnad från målsägandebiträdet inte förordnad av rätten och har inte rätt till ersättning av allmänna medel.

Av 13 a § förundersökningskungörelsen (1947:948) följer bl.a. att målsäganden, då det inte är uppenbart att det inte behövs eller då det inte är förenat med betydande svårighet, så snart som möjligt skall ges information om reglerna för stödperson och om vilka myndigheter, organisationer och andra som kan lämna stöd och hjälp.

I sammanhanget kan också nämnas att Sexualbrottsofferutredningen har lämnat flera förslag i syfte att minska påfrestningarna på offer för sexualbrott, bl.a. att den som har utsatts för ett sexuellt övergrepp skall, redan innan polisanmälan har gjorts, ha rätt till kostnadsfri juridisk rådgivning av en advokat under maximalt två timmar.

Utskottet har tidigare behandlat yrkanden motsvarande det nu aktuella, senast våren 2004 (bet. 2003/04:JuU17 s. 24). Utskottet hade inte någon annan uppfattning än motionärerna rörande betydelsen av att målsäganden får ett tillräckligt stöd under förundersökningen och i domstol. Enligt utskottet fyllde systemet med stödpersoner här en mycket viktig funktion. Mot vad som anfördes i de då aktuella motionerna anmärkte utskottet att det visserligen finns regler om stödpersoner i rättegångsbalken, men dessa förordnas emellertid inte av rätten. Det fanns alltså, till skillnad från vad som gäller för målsägandebiträde, inga begränsningar i fråga om rätten till stödperson under förundersökning och rättegång. Utskottet kunde inte se annat än att regleringen på området var ändamålsenligt utformad. De då behandlade motionsyrkandena var enligt utskottet tillgodosedda genom gällande regler.

Utskottet är av samma uppfattning som tidigare. Den fortsatta beredningen av det ovan nämnda förslaget från Sexualbrottsförutredningen bör inte föregripas. Riksdagen bör avslå motion Ju306 i nu behandlad del.

Besöksförbud

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet ett flertal motionsyrkanden som främst rör straffet för överträdelse av besöksförbud och elektronisk övervakning av besöksförbud. Utskottet föreslår, med hänvisning till gällande lagstiftning och pågående arbete, att samtliga motionsyrkanden avslås. Jämför reservationerna 34 (m, fp, c) och 35 (m, fp, kd, c).

I flera motioner anförs att reglerna om besöksförbud på olika sätt bör skärpas. I motionerna Ju380 (fp) och Sk496 (m) begärs att straffet för överträdelse av besöksförbud bör höjas. I motionerna Ju306 (kd), Ju380 (fp), Ju474 (s), Ju532 (c) och Sk496 (m) efterfrågas olika åtgärder som syftar till att besöksförbud i vissa situationer skall kunna kombineras med elektronisk övervakning (fotboja) av den som är ålagd besöksförbudet. Enligt motion Ju325 (m) bör vid våldsbrott i hemmet gärningsmannen flyttas och åläggas besöksförbud. I motion Ju428 (s) begärs införandet av en rätt för varje misshandlad kvinna att hämta personliga tillhörigheter i hemmet i skydd av en av samhället utsedd person.

I februari 2003 presenterade Brottsförebyggande rådet (Brå) en uppföljning av lagen (1988:688) om besöksförbud (Brå-rapport 2003:2). Utvärderingen visade att kvinnor uppfattar en beviljad ansökan mycket positivt. Besöksförbud kan ha en viss avskräckande effekt, särskilt för de män som inte är så brottsbelastade. Enligt Brå borde dock polisen, men även åklagarväsendet, förbättra rutinerna kring ärenden om besöksförbud.

Som ett resultat av utvärderingen fick Rikspolisstyrelsen i uppdrag att i samråd med Åklagarmyndigheten ytterligare utveckla hot- och riskbedömningarna i ärenden om våld i nära relationer samt utarbeta rutiner och riktlinjer för polisens arbete med ärenden om besöksförbud (dnr Ju2004/6051/KRIM). Uppdraget har slutförts och Rikspolisstyrelsen har framtagit riktlinjer och rutiner för polisens arbete med dessa ärenden (RPS Rapport 2005:1).

Den 1 september 2003 trädde ändringar i lagen om besöksförbud i kraft, som bl.a. innebär att besöksförbud kan avse den gemensamma bostaden och större geografiska områden än tidigare (prop. 2002/03:70, bet. 2002/03:JuU17, rskr. 224, SFS 2003:484). Regeringen gav i juli 2004 Brå i uppdrag att under en treårsperiod genomföra en ytterligare utvärdering av tillämpningen av lagstiftningen om besöksförbud. Brå:s uppdrag är att

följa tillämpningen av de utvidgade bestämmelserna i lagen om besöksförbud och även se över hur man kan komma till rätta med överträdelser av besöksförbud. Brå skall även uppmärksamma frågan om huruvida de som bryter mot besöksförbud skall övervakas elektroniskt med s.k. fotboja.

Inom ramen för uppdraget ingår även bl.a. att belysa hur barnens skydd och säkerhet beaktas vid tillämpningen och i vilken utsträckning besöksförbud utfärdas för att skydda barn från hot eller våld och att överväga åtgärder som kan minska antalet överträdelser. Den 1 juli 2005 inkom en delredovisning av uppdraget – Nya regler i lagen om besöksförbud (dnr Ju2005/7529/KRIM). Av rapporten framgår bl.a. att antalet ansökningar om besöksförbud ökar och att andelen besöksförbud som överträds inte har ökat sedan den förra utvärderingen år 2003. Det är fortfarande omkring två tredjedelar av alla besöksförbud som beslutas av åklagare som följs. Avsikten är att en huvudrapport med anledning av uppdraget skall läggas fram i mars 2007.

Brå har även haft i uppdrag att utifrån internationella erfarenheter ta fram ett underlag för bedömning av möjligheterna att elektroniskt övervaka besöksförbud. Uppdraget har redovisats i juli 2005 i rapporten Att förstärka besöksförbud med elektronisk övervakning (dnr Ju2005/6150/KRIM). Rapporten visar att elektronisk övervakning i brottsförebyggande syfte i princip inte sker utomlands. Användningen av elektronisk övervakning sker i syfte att ge misstänkta eller dömda ett alternativ till frihetsberövande.

Regeringen anförde i budgetpropositionen för år 2006 (prop. 2005/06:1 utg.omr. 4 s. 53) att dess ambition är att försöka hitta en ordning där besöksförbud i vissa fall kan övervakas med hjälp av elektronisk teknik. Mot denna bakgrund har Rikspolisstyrelsen fått i uppdrag att undersöka och testa teknisk utrustning som kan användas vid övervakning av besöksförbud (dnr Ju2005/7159/KRIM). Uppdraget skall redovisas senast den 31 december 2006.

Utskottet har tidigare avstyrkt liknande yrkanden om bl.a. straffskärpning vid överträdelse av besöksförbud och elektronisk övervakning av personer som ålagts besöksförbud. Det skedde bl.a. våren 2003 i samband med behandlingen av de ovan nämnda ändringarna i lagen om besöksförbud (bet. 2002/03:JuU17).

Beträffande frågan om straffskärpning för överträdelse av besöksförbud delade utskottet regeringens uppfattning i den aktuella propositionen (prop. 2002/03:70 s. 53) där regeringen inte helt uteslöt att det kunde finnas skäl att införa en särskild straffskala för brott av normalgraden med enbart fängelse och en särskild straffskala för ringa brott som enbart innehåller böter. Regeringen avsåg att återkomma till frågan när reformen utvärderats. Utskottet tillade därutöver att vid så allvarliga överträdelser att straffskalan skulle anses otillräcklig torde gärningsmannen i regel även ha gjort sig skyldig till andra brottsliga handlingar med relativt högt straffvärde (bet. 2002/03: JuU17 s. 21 f.).

När det gällde de då aktuella motionsyrkandena om elektronisk övervakning delade utskottet regeringens bedömning som gick ut på att tekniken på området – som visserligen har utvecklats genom åren – inte är så utvecklad att ett användande av den framstår som acceptabel vare sig utifrån ett proportionalitetsperspektiv eller med hänsyn till den utsattes trygghet. Utskottet förutsatte dock att regeringen noga följer den tekniska utvecklingen på området och löpande överväger sitt tidigare ställningstagande (bet. 2002/03:JuU17 s. 19 f.).

Utskottet behandlade senast de nu aktuella frågeställningarna våren 2005 (bet. 2004/05:JuU18 s. 25 f.). Utskottet vidhöll då sin tidigare inställning beträffande straffskalan för överträdelse av besöksförbud och övervakning med elektronisk kontroll.

Utskottet har samma uppfattning som tidigare i dessa frågor. Inte heller är utskottet berett att föregripa det ovan nämnda arbetet med lagstiftningen om besöksförbud. Riksdagen bör avslå motionerna Ju325, Ju428 och Ju474 samt motionerna Sk496, Ju306, Ju380 och Ju532 i nu behandlade delar.

Skadestånd och brottsskadeersättning

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlas ett antal motionsyrkanden om skadestånd vid brott och brottsskadeersättning. Utskottet föreslår, med hänvisning främst till att gällande lagstiftning på området är ändamålsenligt utformad och till pågående arbete, att samtliga motionsyrkanden avslås. Jämför reservationerna 36 (m, fp, kd, c), 37 (fp, kd, c), 38 (m, c) och 39 (kd, c).

Prövningen av anspråk på brottsskadeersättning

I motion Ju252 (m) begärs att Brottsoffermyndigheten vid bestämmande av brottsskadeersättning måste följa vad en domstol har beslutat i fråga om skadestånd.

Nuvarande ordning innebär att den som skadats till följd av ett brott kan kräva skadestånd av gärningsmannen. En talan om sådant skadestånd kan handläggas tillsammans med själva åtalet. Vid sidan av möjligheten att kräva skadestånd från gärningsmannen finns möjligheter att av statsmedel få s.k. brottsskadeersättning. Förutsättningarna för det anges i brottsskadelagen (1978:413) och innebär sammanfattningsvis att ersättning kan betalas ut för personskada och kränkning som någon lidit till följd av brott. Ersättning för sakskada kan utgå endast i vissa fall, t.ex. om den skadevällande är intagen i kriminalvårdsanstalt eller häktad. Dessutom kan brottsskadeersättning utgå för sakskada eller ren förmögenhetsskada om den skadelidandes möjligheter att försörja sig allvarligt har äventyrats

genom skadan eller ersättningen annars framstår som särskilt angelägen. Frågor om brottsskadeersättning prövas av Brottsoffermyndigheten. Vid bestämmande av brottsskadeersättning avräknas skadestånd som har betalats eller bedöms kunna bli betalt till den skadelidande på grund av skadan. Vid personskada, vid kränkning och vid sakskada eller ren förmögenhetsskada avräknas även ett självriskbelopp. Undantag görs för vissa fall, t.ex. vid skada till följd av brott som begåtts av någon som var intagen på kriminalvårdsanstalt. Undantag kan även göras om det i övrigt finns särskilda skäl att inte avräkna något självriskbelopp. Beloppet skall motsvara det lägsta självriskbelopp som tillämpas här i landet vid konsumentförsäkring som innefattar skydd mot skada till följd av brott. Om brottsskadeersättning betalas ut, inträder staten intill det utgivna beloppet i den skadelidandes rätt till skadestånd.

Frågan om samspelet mellan bl.a. domstolarna och Brottsoffermyndigheten behandlades i regeringens proposition Ersättning för ideell skada (prop. 2000/01:68 s. 60 f.) Sammanfattningsvis gjordes bedömningen att samspelet fungerade bra.

Brottskadeersättning bestäms i princip efter allmänna skadeståndsrättsliga grunder. Brottsoffermyndigheten är inte bunden av ett domstolsavgörande rörande samma skadehändelse. Har domstolen sakprövat skadeståndet bestäms oftast brottsskadeersättningen till samma belopp, särskilt när det är fråga om ett hovrättsavgörande. Skäl att frångå domstolsavgörandet kan t.ex. vara att ersättningsnivån klart avvikit från rådande praxis eller att Brottsoffermyndigheten grundar sitt beslut på omständigheter som inte varit kända för domstolen.

Utskottet har genomfört en uppföljning av skillnader mellan Brottsoffermyndighetens beslut om brottsskadeersättning för kränkning respektive sveda och värk och domstols sakprövade skadestånd beträffande samma skada. Uppföljningen har publicerats i en rapport (Rapporter från riksdagen 2005/06:RFR1). Av rapporten framgår bl.a. att Brottsoffermyndigheten i ungefär vart femte ärende om brottsskadeersättning, där domstolen först prövat ett skadeståndsanspråk på grund av brottet, gör en annan bedömning än den domstolen har gjort. Det klart vanligaste är att ersättningen därvid sätts lägre än det av domstol utdömda skadeståndsbeloppet.

Frågan om samspelet mellan domstolarna och Brottsoffermyndigheten har behandlats tidigare av utskottet, senast hösten 2005 (bet. 2005/06:JuU1 s. 112 f.). Utskottet såg då inte någon anledning att förorda en ordning innebärande att Brottsoffermyndigheten skulle vara skyldig att strikt följa domstolens avgöranden.

Utskottet är av samma uppfattning som tidigare och avstyrker motion Ju252 i nu behandlad del.

Förskottering av skadestånd m.m.

I motion Ju252 (m) understryks vikten av att utdömda skadestånd verkligen betalas av gärningsmannen och begärs åtgärder i syfte att, när Brottsoffermyndigheten har ersatt brottsoffret, ersättningen krävs åter av gärningsmannen. Vidare begärs en översyn av skadeståndsnivåerna vid våldsbrott. I motion Ju381 (fp) begärs ett system för förskottering av staten av skadestånd som dömts ut på grund av brott.

Brottskadeersättning betalas normalt ut först efter det att det klarlagts att gärningsmannen saknar betalningsförmåga och att det inte heller finns en försäkring som täcker skadan.

Frågor om förskottering av brottskadeersättning har behandlats tidigare av utskottet, senast hösten 2005 (bet. 2005/06:JuU6 s. 7 f.). Utskottet påpekade då, i likhet med vad som tidigare uttalats i denna fråga, att det är gärningsmannen som i första rummet har ansvaret för att brottsoffret kompenseras. De nuvarande reglerna om brottskadeersättning kan också ses som en form av förskott. Vidare sade sig utskottet ha förståelse för att den skadelidande just vid partnervåld kan ha extra svårt att kräva sin rätt. Här erinrade utskottet om bestämmelsen i 25 a § förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m. Bestämmelsen innebär att en lagakraftvunnen dom i brottmål som innehåller förpliktelser för den tilltalade att betala skadestånd skall sändas till kronofogdemyndigheten (KFM). Syftet med bestämmelsen är att indrivningsförfarandet skall komma i gång med en minimal insats från målsägandens sida (2 kap. 3 § utsökningsförordningen [1981:981]). Reglerna gäller oavsett den tilltalades och målsägandens relation till varandra.

Utskottet vidhåller sin tidigare inställning i denna fråga. Inte heller är utskottet berett att ta initiativ till en översyn av skadeståndsnivåerna vid våldsbrott. Riksdagen bör avslå motionerna Ju252 och Ju381 i nu behandlade delar.

I motion Ju483 (kd) anförs att det bör införas ett krav på att rätten informerar om hur brottsoffret får ut ett skadestånd som tilldömts honom eller henne.

Som ovan nämnts innebär nuvarande regler att rätten skall i de nu aktuella fallen skicka domen till KFM som därefter skall kontakta målsäganden med en förfrågan om denne vill ha hjälp med att driva in skadeståndsbeloppet (2 kap. 3 § utsökningsförordningen).

Den information som Brottsoffermyndigheten tillhandahåller om olika brottsofferfrågor sprids bl.a. genom ett samarbete mellan Brottsoffermyndigheten och olika myndigheter inom rättsväsendet. Brottsoffermyndigheten har tagit fram ett särskilt informationsblad om ersättning som avses bifogas domstolens avgörande när detta sänds till målsägande som har tilldömts skadestånd på grund av brott. Enligt vad utskottet har inhämtat bedöms Brottsoffermyndighetens samverkan med domstolarna ha medfört att alltfler domstolar skickar denna blankett till målsäganden.

Regeringen underströk i budgetpropositionen för år 2006 att för att säkerställa en god kännedom om möjligheterna att ansöka om brottsskadeersättning är det viktigt att det finns tillgänglig och relevant information om detta. Alla myndigheter inom rättsväsendet har ett ansvar att se till att det finns fungerande rutiner för att sprida denna information. Regeringen såg positivt på de insatser som gjorts under året och betonade vikten av att myndigheterna strävar efter förbättrade rutiner kring denna informations-spridning (prop. 2005/06:1 utg.omr. 4 s. 112).

Utskottet delar i och för sig motionärernas uppfattning om vikten av att målsäganden får adekvat information om vad som gäller för utfående av skadestånd i de nu aktuella fallen. Mot bakgrund av det arbete med detta som bedrivs finns det dock enligt utskottet inte något behov av att riksdagen gör något uttalande i frågan. Riksdagen bör således avslå motion Ju483 i nu behandlad del.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Allmänt om våldsbrott och brottsoffer, punkt 1 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Peter Althin (kd), Jeppe Johnsson (m), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Jan Ertsborn (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om allmänt om våldsbrott och brottsoffer. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ju248 yrkande 1, 2005/06:Ju277, 2005/06:Ju381 yrkandena 9 och 13, 2005/06:Ju410 yrkande 2, 2005/06:Ju432, 2005/06:Ju483 yrkande 11 och 2005/06:Ju532 yrkande 26, bifaller delvis motion 2005/06:Ju496 yrkande 1 och avslår motion 2005/06:Ju470.

Ställningstagande

Att utreda brott, gripa och lagföra gärningsmannen är rättsstatens främsta skyldighet gentemot brottsoffren. I detta ligger även att straffsystemet skall uppfattas som rättvist och att påföljderna blir tillräckligt ingripande.

Att utsättas för brott utgör en grov och allvarlig kränkning av den personliga integriteten. Det är därför mycket viktigt att samhället i sitt bemötande av brottsoffer ger dem sitt reservationslösa stöd. I varje avseende bör brottsoffrens situation särskilt beaktas. Vid utformningen av olika styrdokument på rättsväsendets område bör således brottsoffrens perspektiv alltid ägnas särskild uppmärksamhet. Vidare bör lagstiftningen i högre utsträckning utgå från brottsoffrens behov av skydd.

De åtgärder som regeringen har vidtagit för att ge brottsoffer bättre stöd är inte tillräckliga. Enligt vår mening behövs det mer omfattande åtgärder, bl.a. en resursförstärkning till brottsofferjourernas värdefulla verksamheter runt om i landet.

Det bör ankomma på regeringen att beakta det anförda i det fortsatta arbetet med att förbättra situationen för brottsoffren.

2. Mål för minskad brottslighet, punkt 2 (c)

av Johan Linander (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om mål för minskad brottslighet. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju532 yrkande 2.

Ställningstagande

Det är en stor brist att det i dag inte finns någon uttalad målsättning för minskning av brottsligheten. Inom nästan alla politikområden finns det mål som skall utvärderas och följas upp, men märkligt nog inte inom ett av de politikområden som engagerar svenska folket mest, brottsligheten. Hur skall polisen, andra rättsvårdande myndigheter och kommunerna veta att de arbetar på ett effektivt sätt om det inte finns uppföljningsbara mål? Det brottsförebyggande arbetet måste bli mer strukturerat och tydliga målsättningar måste ställas upp lokalt och nationellt. Ett rimligt mål är att åtgärder skall vidtas så att vi på tio år skall ha pressat tillbaka antalet våldsbrott till den nivå som var verklighet år 1994. Detta som ett första delmål i en mycket mer långtgående satsning för att minska brottsligheten.

Det bör ankomma på regeringen att beakta det anförda i det fortsatta arbetet med att minska brottsligheten.

3. Konsekvensbeskrivningar, punkt 3 (v)

av Rolf Olsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om konsekvensbeskrivningar. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju386 yrkande 1.

Ställningstagande

Det viktigaste brottsofferarbete som kan vidtas är att förebygga brott. I det brottsförebyggande arbetet är det främsta redskapet att bevara och utveckla välfärden. Detta innebär att fungerande skola, omsorg, arbete och bostad åt alla är helt nödvändiga mål, tillgång till kultur och möjlighet till meningsfull fritidssysselsättning likaså.

Alltför ofta saknas konsekvensanalyser av det brottsförebyggande perspektivet vid beslutsfattandet. Självklart bör dessa frågor också alltid ingå när det gäller bebyggelseplanering och dragning av kollektivtrafiklinjer eller liknande. Brottsförebyggande arbete är ett långsiktigt arbete som kräver en helhetssyn. Fler beslut som tas av offentliga organ bör innehålla en konsekvensbeskrivning av det brottsförebyggande perspektivet.

Det får ankomma på regeringen att beakta det anförda i det fortsatta arbetet med brottsofferfrågor.

4. Åtgärder mot våld mot kvinnor, punkt 4 (c)

av Johan Linander (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om åtgärder mot våld mot kvinnor. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:A310 yrkande 8 och avslår motion 2005/06:Ju336 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Trots antalet misshandelsbrott mot kvinnor har regeringen ingen handlingskraftig plan för att motverka mäns våld mot kvinnor.

Mäns våld mot kvinnor är, trots de åtgärder som vidtagits, fortfarande ett problem som ägnas för lite uppmärksamhet och arbete. Det behöver vidtas ytterligare åtgärder för att stoppa mäns våld mot kvinnor, bl.a. ökad utbildning av myndighetsföreträdare liksom forskning, ett förändrat arbetsätt och skärpt strafflagstiftning.

Det får ankomma på regeringen att vidta ytterligare åtgärder för att stoppa våldet mot kvinnor.

5. Kostnader för mäns våld mot kvinnor, punkt 5 (v)

av Rolf Olsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kostnader för mäns våld mot kvinnor. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju378 yrkande 1.

Ställningstagande

För att få en heltäckande bild av mäns våld mot kvinnor och dess konsekvenser bör man undersöka vad detta våld kostar samhället i form av t.ex. vårdkostnader, kostnader för rättsprocesser, kriminalvård och bortfall av arbetstid. Även kostnader för den begränsning av kvinnors deltagande i samhället som blir en följd av mäns våld mot kvinnor bör tas med i beräkningen. Regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag dels att utveckla en vetenskaplig metod för att beräkna kostnaderna för mäns våld mot kvinnor, dels att göra en sådan beräkning.

6. Samordning mellan myndigheter, punkt 6 (c)

av Johan Linander (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om samordning mellan myndigheter. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju390.

Ställningstagande

Det finns stora svårigheter att få till stånd samlade åtgärder och samarbete mellan myndigheter för att lösa problemet med våld mot kvinnor. En nationell strategi för samarbete mellan myndigheter för att minska våldsbrotten mot kvinnor bör därför upprättas. I en sådan strategi bör kvinnojourer, socialförvaltningar, landsting/regioner, kriminalvård, polis och kommuner gemensamt ta ansvar i respektive region för de berörda i problematiken mäns våld mot kvinnor.

Regeringen bör vidta åtgärder för att tillgodose vad vi anfört.

7. Brottsofferjourernas HBT-kompetens, punkt 8 (v, mp)

av Rolf Olsson (v) och Leif Björnlod (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om brottsofferjourernas HBT-kompetens. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:L375 yrkande 21.

Ställningstagande

Alla människor har rätt att få samma stöd av samhället om de utsätts för brott, oavsett sexuell läggning eller könsidentitet. I dag osynliggörs ofta det våld som förekommer i samkönade relationer. Homosexuella och bisexuella kvinnor kan visserligen vända sig till en kvinnojour eller en brottsofferjour men där saknas ofta nödvändig HBT-kompetens. De befintliga brottsofferjourerna har ett ansvar för att bistå alla brottsoffer, även HBT-personer.

Regeringen bör på olika sätt stimulera brottsofferjourerna att öka sin HBT-kompetens.

8. Trygghetspaket, punkt 9 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Peter Althin (kd), Jeppe Johnsson (m), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Jan Ertsborn (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om trygghetspaket. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ju380 yrkande 15 i denna del, 2005/06:Ju483 yrkande 20 och 2005/06:Ju532 yrkande 21.

Ställningstagande

Det är av största vikt att hotade personer har tillgång till trygghetspaket, larm och annat skydd. Enligt vår uppfattning måste utrustning av detta slag finnas tillgänglig för alla som har behov av den, vilket inte är fallet i dag. Denna brist på skyddsutrustning är oacceptabel och måste omedelbart åtgärdas.

Regeringen bör vidta erforderliga åtgärder med anledning av vad vi nu anfört.

9. Europeiskt samarbete för bättre skydd av brottsoffer, punkt 10 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Peter Althin (kd), Jeppe Johnsson (m), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Jan Ertsborn (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om europeiskt samarbete för bättre skydd av brottsoffer. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ju381 yrkande 16 och 2005/06:Ju483 yrkande 24.

Ställningstagande

Det är enligt vår mening angeläget att Sverige och övriga medlemsstater inom EU verkar för att garantera vissa grundläggande rättigheter för brottsoffer, även i de fall brottet begåtts utanför det egna landets gränser. Det rör sig bl.a. om rätt till ersättning från gärningsmannen, rätt till ersättning från staten, rätt till medicinsk, social och psykologisk hjälp samt rätt att få tillgång till den egna processen. Vidare är det i samband med internationell gränsöverskridande brottslighet, som t.ex. människohandel, av avgörande vikt att brottsoffer och vittnen ges skydd. EU bör därför inrätta ett gemensamt program för vittnesskydd och brottsoffers säkerhet. Vissa åtgärder som vidtagits inom EU på brottsofferområdet, t.ex. rådets direktiv om ersättning till brottsoffer, innebär ett steg i rätt riktning. Det är dock viktigt att arbetet med att utveckla det europeiska samarbetet för bättre brottsoffer-skydd fortsätter.

Det får ankomma på regeringen att beakta det anförda i det fortsatta arbetet inom EU såvitt avser skydd för brottsoffer och vittnen.

10. Hedersmord på den politiska dagordningen, punkt 11 (kd) av Peter Althin (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om hedersmord på den politiska dagordningen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:U382 yrkande 10.

Ställningstagande

Hedersmord är ett vedervärdigt exempel på att människovärdet kan könsrelateras och hur olika könen värderas. Detta är självklart helt oacceptabelt utifrån vår uppfattning om ett okränkbart människovärde och de mänskliga rättigheterna. En persons värde varken kan eller får bestämmas av kön. Enligt FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna är vi alla födda fria och med samma mänskliga rättigheter. Det är hög tid att placera hedersmorden högt upp på den politiska dagordningen, såväl i Sverige som i det internationella samarbetet.

Det får ankomma på regeringen att beakta det anförda i det fortsatta arbetet mot hedersmord såväl nationellt som internationellt.

11. Utvärdering av kvinnofridsreformen m.m., punkt 12 (m, fp, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Jan Ertsborn (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om utvärdering av kvinnofridsreformen m.m. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju380 yrkande 9 i denna del och bifaller delvis motion 2005/06:Ju232.

Ställningstagande

Avsikten med införandet av bestämmelsen om grov frids- och kvinnofridskränkning var att betona allvaret i systematiska kränkningar, dvs. mindre grova men upprepade brott mot samma person skulle bedömas som allvarigare brott än som tidigare varit fallet. Vi anser att fler anmälningar om grov kvinnofridskränkning bör leda till åtal. Vidare behövs en kartläggning av orsakerna till att så få åtal väcks.

Regeringen bör låta göra en utvärdering av brottet grov kvinnofridskränkning.

12. Straffskalan för grov kvinnofridskränkning, punkt 13 (fp)

av Johan Pehrson (fp) och Jan Ertsborn (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om straffskalan för grov kvinnofridskränkning. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju380 yrkande 9 i denna del.

Ställningstagande

Införandet av brottet grov kvinnofridskränkning var en angelägen reform. Vi anser dock att samhället skall se allvarigare på denna typ av brott och att straffminimum för kvinnofridsbrott därför skall vara fängelse minst ett år. Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag med denna innebörd.

13. Straffskalan vid misshandel mot kvinnor m.m., punkt 14 (m, c)

av Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Johan Linander (c) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om straffskalan vid misshandel mot kvinnor m.m. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Sk496 yrkande 13 och avslår motion 2005/06:Ju353.

Ställningstagande

Vi anser att det är oacceptabelt att påföljden för misshandel av en närstående kvinna stannar vid villkorlig dom med samhällstjänst. Det rör sig i dessa fall om allvarliga brott som regelmässigt bör rendera ett fängelsestraff.

Regeringen bör låta utreda påföljdssystemet i berörda hänseenden och därefter återkomma till riksdagen med förslag på erforderliga ändringar.

14. Hedersrelaterat våld, punkt 15 (mp)

av Leif Björnlod (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om hedersrelaterat våld. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju492 och avslår motionerna 2005/06:Ju380 yrkande 25 och 2005/06:A370 yrkande 28.

Ställningstagande

Våld i hederns namn bottnar i en uppfattning om att kvinnan är mannens och familjens egendom. Allt våld mot kvinnor och flickor som begås i hederns namn bör kriminaliseras och de som medvetet deltar i sådana handlingar bör straffas.

Hedersrelaterat våld är inte särskilt uppmärksammat i svensk lagstiftning. En grupp eller familj kan inte ställas till svars för ett brott utan enbart en individ eller ett antal individer som deltagit i brottet.

Det bör ankomma på regeringen att göra en översyn av lagstiftningen så att allt våld mot kvinnor och flickor som begås i hederns namn kriminaliseras.

15. Hedersrelaterat våld, punkt 15 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Peter Althin (kd), Jeppe Johnsson (m), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Jan Ertsborn (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om hedersrelaterat våld. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ju380 yrkande 25 och 2005/06:A370 yrkande 28 och avslår motion 2005/06:Ju492.

Ställningstagande

Situationen för flickor och unga kvinnor som hotas och kontrolleras av sina anhöriga behöver särskilt uppmärksammas. Bland annat behövs det större resurser för skyddat boende så att de flickor och unga kvinnor som är i behov av sådant boende kan få tillgång till det omgående. Dessa flickor och kvinnor har ett stort behov av stödinsatser från samhällets sida och också information om vart de kan vända sig.

Det får ankomma på regeringen att vidta de åtgärder som behövs för att få en förändring till stånd.

16. Stärkt skydd för homosexuella m.fl., punkt 16 (fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Peter Althin (kd), Johan Linander (c) och Jan Ertsborn (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om stärkt skydd för homosexuella m.fl. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:L295 yrkande 18 och 2005/06:L291 yrkande 32.

Ställningstagande

Det patriarkalt färgade våldet mot familjemedlemmar som bryter könsrollsmönstren drabbar inte bara unga kvinnor som själva vill välja en man att leva tillsammans med. Det förekommer också att s.k. hedersbrott riktar sig mot familjemedlemmar som väljer att öppet stå för sin homosexualitet eller kanske sin transsexualism. Detta är en lika allvarlig kränkning av indi-

videns rättigheter som all annan hedersrelaterad brottslighet. Arbetet mot hedersrelaterad brottslighet måste även uppmärksamma brott på grund av en familjemedlems könsidentitet.

Regeringen bör vidta åtgärder för att tillgodose det anförda.

17. Polisens och åklagarnas insatser, punkt 17 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Peter Althin (kd), Jeppe Johnsson (m), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Jan Ertsborn (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om polisens och åklagarnas insatser. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ju248 yrkande 2, 2005/06:Ju306 yrkande 6 i denna del, 2005/06:Ju380 yrkande 3 och 2005/06:Ju483 yrkandena 9 och 21 samt avslår motionerna 2005/06:Ju289, 2005/06:Ju386 yrkande 5, 2005/06:Ju426 och 2005/06:Ju542.

Ställningstagande

Den brottslighet som innefattar våld och hot mot kvinnor i nära relationer går till stor del att förhindra om polisen prioriterar denna typ av brott, arbetar brottsförebyggande samt samordnar information om tidigare brottsanmälningar eller myndighetskontakter. De riktlinjer för hot- och riskbedömningar i ärenden om våld i nära relationer och vid besöksförbud som är framtagna av Rikspolisstyrelsen bör införas snabbt vid landets polismyndigheter och Åklagarmyndigheten.

Det är viktigt att brottsoffer känner sig delaktiga i rättsprocessen. Det är i dag mycket vanligt att åklagare varken träffar eller talar med målsäganden innan huvudförhandling äger rum. Förundersökningskungörelsen bör därför ändras på så sätt att det bör ankomma på åklagaren att ta initiativ till ett informationssamtal där rättsprocessen och de olika aktörernas roller förklaras.

Det får ankomma på regeringen att vidta de åtgärder som föranleds av vad vi nu anför.

18. Polisens och åklagarnas insatser, punkt 17 (v, mp)

av Rolf Olsson (v) och Leif Björnlod (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om polisens och åklagarnas insatser. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju386 yrkande 5 och avslår motionerna 2005/06:Ju248 yrkande 2, 2005/06:Ju289, 2005/06:Ju306 yrkande 6 i denna del, 2005/06:Ju380 yrkande 3, 2005/06:Ju426, 2005/06:Ju483 yrkandena 9 och 21 samt 2005/06:Ju542.

Ställningstagande

Ett brottsoffer har intresse av att få information om vad som händer med förundersökningen. Detta är av yttersta vikt för att brottsoffret skall känna sig tryggt och tillfreds med samhällets hantering av det trauma som ett brott är. Ett sätt att lösa informationsbristen i detta sammanhang är att utse en kontaktperson inom polismyndigheten, ett annat är att öka informationsplikten. De regler som redan finns måste också användas. Regeringen bör låta genomföra en undersökning om vilka metoder som är lämpliga att vidta.

19. Brottsofferhandläggare, punkt 18 (m, c)

av Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Johan Linander (c) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om brottsofferhandläggare. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju358 yrkande 10.

Ställningstagande

Den som utsätts för ett brott måste bemötas med kunskap, empati och konkret hjälp. Brottsoffer måste få stöd genom hela rättskedjan; från anmälan till rättsprocess. Den som inte får se sin anmälan nå domstol måste ges en tydlig och förståelig förklaring. Stödet till brottsoffren kan ges av olika aktörer i rättskedjan, men det bör finnas en samordnande funktion. Denna person skall kunna ge relevant information till brottsoffer dygnet runt och

kunna samordna de insatser som samhället i dag erbjuder. Handläggaren skall vara i kontinuerlig kontakt med polis, åklagare, målsägandebiträde och domstol för att kunna erbjuda konkret och tydlig hjälp till brottsoffret.

Det får ankomma på regeringen att vidta de åtgärder som föranleds av vad vi nu anfört.

20. Information till offer för hatbrott, punkt 19 (fp)

av Johan Pehrson (fp) och Jan Ertsborn (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om information till offer för hatbrott. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:L291 yrkande 30.

Ställningstagande

Polisen är skyldig att informera brottsoffer om att de, om de så önskar, kan erbjudas hjälp av brottsofferjourer eller andra instanser. I praktiken fungerar denna informationsgivning ojämnt och det finns också skäl att anta att informationen, när den ges, normalt endast handlar om jourer i den egna kommunen eller trakten. Samtidigt finns det en särskild brottsofferjour i Stockholm med inriktning på homosexuella, bisexuella och transpersoner. Regeringen bör på lämpligt sätt agera för att förbättra polisens information till brottsoffer som utsätts för hatbrott på grund av sin sexuella läggning eller könsidentitet.

21. Kortare handläggningstid vid våld mot kvinnor, punkt 20 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Peter Althin (kd), Jeppe Johnsson (m), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Jan Ertsborn (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kortare handläggningstid vid våld mot kvinnor. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ju380 yrkande 4 och 2005/06:Ju532 yrkande 22.

Ställningstagande

Det är angeläget att polisens och åklagarnas handläggningstider vad gäller ärenden om våld mot kvinnor kortas. För att uppnå detta bör fler poliser och åklagare ha möjlighet att samverka samt att specialisera sig på att utreda våld mot kvinnor i nära relationer. Det får ankomma på regeringen att tillse att vad vi nu anfört tillgodoses.

22. Kortare handläggningstid vid barnmisshandel, punkt 21 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Peter Althin (kd), Jeppe Johnsson (m), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Jan Ertsborn (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kortare handläggningstid vid barnmisshandel. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ju380 yrkande 12 och 2005/06:Ju483 yrkande 1.

Ställningstagande

Det är viktigt att utredningstiden i fall av barnmisshandel kortas ned. Regeringen bör vidta erforderliga åtgärder för att tillse att bestämmelsen i 2 a § förundersökningskungörelsen (1947:948) om maximalt tre månaders handläggningstid vid bl.a. misshandel av barn följs ute på polismyndigheterna. Av betydelse är också tiden från det att anmälan görs och till dess delgivning av skäligen misstanke sker. Även denna tid måste avsevärt kortas.

23. Information om domar, punkt 23 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Peter Althin (kd), Jeppe Johnsson (m), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Jan Ertsborn (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om information om domar. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju483 yrkande 14.

Ställningstagande

Det är angeläget att alla målsägande tillsänds domstolens dom oavsett om han eller hon är part i målet eller inte och oavsett om målsäganden har begärt att få ta del av avgörandet eller inte. Det får ankomma på regeringen att vidta de författningsändringar som krävs så att detta blir fallet.

24. Gärningsmannens placering vid verkställighet, punkt 24 (m)

av Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om gärningsmannens placering vid verkställighet. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju266 yrkandena 1 och 3.

Ställningstagande

Det finns exempel på personer som utsatts för grova brott eller vars anhöriga t.ex. har fallit offer för mördare eller annat våld och som känner stor otrygghet och olust därför att förövaren placerats på en anstalt i deras närområde. I familjer där det finns barn kan situationen upplevas som särskilt otrygg. Samråd kring vilken ort förövaren skall avtjäna sitt straff eller få sin psykiatriska vård på är därför i vissa fall nödvändigt. Vid beslut bör hänsyn även tas till vad barns bästa kräver.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder för att tillgodose vad vi här anför.

25. Information om permissioner m.m., punkt 25 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Peter Althin (kd), Jeppe Johnsson (m), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Jan Ertsborn (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om information om permissioner m.m. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ju266 yrkande 2, 2005/06:Ju306 yrkande 6 i denna del, 2005/06:Ju380 yrkande 6, 2005/06:Ju381 yrkande 6, 2005/06:Ju483 yrkandena 18 och 19 samt 2005/06:Ju529 yrkande 33.

Ställningstagande

Vid varje beslut om permission måste det ske en avvägning mellan den intagnes intresse av att få permission och brottsoffers berättigade krav på skydd och säkerhet. Vid denna avvägning bör större hänsyn tas till brottsoffrets skyddsintresse än vad som sker i dag. Det förekommer att personer som avtjänar fängelsestraff för övergrepp på t.ex. maka eller sambo i samband med permission gör sig skyldiga till nya brott mot samma målsägande. För att ge dessa brottsoffer en rimlig chans att själva vidta de åtgärder som de finner nödvändiga och lämpliga för att skydda sig mot nya övergrepp anser vi att det skall införas en undantagslös skyldighet att informera brottsoffret om den dömdes permissioner. I samband därmed bör också frågor om säkerhet och skydd diskuteras. Kriminalvården bör också vara skyldig att underrätta åklagaren om fall där förutsättningarna för besöksförbud finns i samband med att mannen vistas utanför anstalten eller frigges.

Regeringen bör snarast vidta åtgärder i syfte att förbättra situationen för brottsoffren i enlighet med vad vi nu anför.

26. Haverikommission vid dödligt våld, punkt 26 (m, fp)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Hillevi Engström (m) och Jan Ertsborn (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om haverikommission vid dödligt våld. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju380 yrkande 8.

Ställningstagande

Att någon berövas livet efter våld inom hemmets fyra väggar är inte bara ett familjetrauma, utan också ett misslyckande för samhället. Varje gång en kvinna mister livet genom ett brott begånget av en närstående bör en utredning göras om de bakomliggande orsakerna och hur katastrofen hade kunnat undvikas. Genom tillsättande av en sådan "haverikommission", med flera berörda myndigheter, kan man lära av misstagen, förbättra det förebyggande arbetet och även verka för att samhällets resurser används på det bästa och mest effektiva sättet för att skydda dessa utsatta kvinnor. Denna kunskap kan vara av stor vikt i det brottsförebyggande arbetet. Att invänta utfallet av ett system för dödsfallsutredningar för barn är inte tillfylllest. Enligt vår mening bör en försöksverksamhet med dödsorsaksutredningar avseende kvinnor inledas.

Regeringen bör vidta erforderliga åtgärder med anledning av vad vi anført.

27. Funktionshindrade kvinnor och flickor, punkt 27 (m, v)

av Rolf Olsson (v), Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen om funktionshindrade kvinnor och flickor. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju311.

Ställningstagande

Funktionshindrade kvinnor och flickor är särskilt sårbara för att utsättas för brott. Brottsoffret kan vara beroende av förövaren för att få sina dagliga behov tillfredsställda i form av t.ex. mat, sömn och hygien. Det kan även vara så att funktionshindret i sig försvårar möjligheten att få en förövre dömd för sitt brott.

Mot bakgrund av den extremt svåra situation dessa flickor och kvinnor ofta befinner sig i bör regeringen låta göra en så heltäckande utredning som möjligt i syfte att åstadkomma förbättringar.

28. Centrum för unga brottsoffer, punkt 28 (m, fp)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Hillevi Engström (m) och Jan Ertsborn (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen om centrum för unga brottsoffer. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju381 yrkande 12.

Ställningstagande

Den verksamhet med stödcentrum för unga brottsoffer som bedrivs bl.a. i Stockholm framstår som mycket bra och är angelägen. Unga personer som blivit utsatta för brott måste bli tagna på allvar och få hjälp från de rättsvårdande myndigheterna, såväl med att bearbeta det som hänt som att orka

medverka i polisutredning och rättegång. Det är angeläget att arbetet med att inrätta fler stödcentrum fortsätter och att stödfunktioner finns i varje kommun eller i samverkan mellan mindre kommuner.

Det bör ankomma på regeringen att vidta åtgärder i den nu förordade riktningen.

29. Barnrättscentrum, punkt 29 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Peter Althin (kd), Jeppe Johnsson (m), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Jan Ertsborn (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om barnrättscentrum. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju391 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Det är angeläget att den beslutade försöksverksamheten med barnrättscentrum (s.k. barnahus) fortsätter för att stärka barns ställning i rättsprocessen. Regeringen bör tillskjuta medel så att en utvärdering av försöksverksamheten säkerställs.

Regeringen bör vidta erforderliga åtgärder med anledning av vad vi anfört.

30. Bemötande under rättegången, punkt 32 (m, c)

av Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Johan Linander (c) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om bemötande under rättegången. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju532 yrkandena 14, 27 och 28.

Ställningstagande

Det är angeläget att den psykosociala miljön för brottsoffer i rätten förbättras. Själva rättegången är ofta smärtsam för brottsoffer. Det är viktigt att både brottsoffer och den som åtalats behandlas med respekt och att rättssäkerheten håller mycket hög nivå. På rättens ordförande vilar ett stort

ansvar att processen inte kränker brottsoffret än en gång. Det behövs större flexibilitet från domstolarnas sida vad gäller utnyttjandet av lokaler. Det borde vara en självklarhet att vittnen och brottsoffer kan röra sig tryggt och säkert i domstolen utan att riskera oönskade konfrontationer.

Regeringen bör vidta erforderliga åtgärder med anledning av vad vi anför.

31. Forskning, punkt 33 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Peter Althin (kd), Jeppe Johnsson (m), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Jan Ertsborn (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 33 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen om forskning. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06: Ju532 yrkandena 15 och 19 samt avslår motionerna 2005/06:Ju427 yrkande 1 och 2005/06:L292 yrkande 9.

Ställningstagande

Män som misshandlar eller våldtar kvinnor är i stor omfattning i behov av vård och behandling. För att långsiktigt kunna förebygga våld mot kvinnor krävs ökad kunskap om gärningsmannen, om metoder och utveckling av hur den som begår dessa brott skall behandlas. Ytterligare forskning behövs inom detta område. Det är också viktigt att inte glömma bort män som blir misshandlade och att den forskning som bedrivs hanterar all form av misshandel i nära relationer oavsett kön på den som slår eller blir slagen.

Det får ankomma på regeringen att vidta de åtgärder som erfordras för att stimulera forskning inom detta område.

32. Målsägandebitråde, punkt 34 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Peter Althin (kd), Jeppe Johnsson (m), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Jan Ertsborn (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen om målsägandebitråde. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju483 yrkande 2 och avslår motion 2005/06:Ju386 yrkande 7.

Ställningstagande

Det är rimligt att vid allvarlig brottslighet betrakta närstående till brottsoffret som indirekta brottsoffer, vilka har rätt till stöd och hjälp. Det bör därför övervägas om inte rätten till målsägandebiträde skall utvidgas till att omfatta även vissa efterlevande till den som utsatts för brott, även om dessa inte kan betraktas som målsägande enligt gällande lagstiftning.

Det bör ankomma på regeringen att låta utreda frågan i den föreslagna riktningen.

33. Stödperson, punkt 35 (kd, c)

av Peter Althin (kd) och Johan Linander (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 35 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om stödperson. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06: Ju306 yrkande 19 och avslår motion 2005/06: Ju377 yrkande 3 i denna del.

Ställningstagande

God man förordnas för ensamkommande flyktingbarn. En liknande ordning bör införas också för de utsatta människor som är offer för människohandel. Avsikten är att den gode mannen/stödpersonen skall hjälpa offret i kontakterna med svenska myndigheter. Detta kan vara mycket komplicerat att sköta själv, särskilt med tanke på den pressade situation offret befinner sig i.

Det bör ankomma på regeringen att låta utreda frågan i den riktning som vi nu förordar.

34. Straffet för överträdelse av besöksförbud, m.m., punkt 36 (m, fp, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Jan Ertsborn (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 36 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om straffet för överträdelse av besöksförbud. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06: Sk496 yrkande 14 i denna del och 2005/06: Ju380 yrkande 13 och avslår motionerna 2005/06: Ju325 och 2005/06: Ju428.

Ställningstagande

Det stora antalet överträdelse av besöksförbud visar tydligt att gärningsmännen struntar i eventuella påföljder. Detta förhållande riskerar att undergräva besöksförbudets syfte att ge ett bättre skydd för dem som förföljs och trakasseras och förbättra skyddet för framför allt kvinnor som utsätts för misshandel och andra övergrepp. Påföljden för överträdelse av besöksförbud bör sålunda skärpas för att inte lagstiftarens intentioner skall förfelas.

Det får ankomma på regeringen att återkomma till riksdagen med ett lagförslag med den inriktning vi nu har anfört.

35. Elektronisk övervakning av besöksförbud, punkt 37 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Peter Althin (kd), Jeppe Johnsson (m), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Jan Ertsborn (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 37 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om elektronisk övervakning av besöksförbud. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Sk496 yrkande 14 i denna del, 2005/06:Ju306 yrkande 4, 2005/06:Ju380 yrkande 15 i denna del och 2005/06:Ju532 yrkande 25 och bifaller delvis motion 2005/06:Ju474.

Ställningstagande

Tryggheten för dem som skall skyddas av ett besöksförbud skulle öka avsevärt om det fanns ett sätt att kontrollera att den beslutet avser faktiskt inte närmar sig den hotade personen. Ett sätt som prövats och befunnits effektivt i USA är elektronisk övervakning av besöksförbudet. Tekniken som används i USA anses enligt Brå mycket tillförlitlig och skulle kunna bidra till att öka antalet uppkärlade överträdelse av besöksförbud genom att bevisningen skulle förenklas. Vidare skulle en ökad upptäcktsrisk verka avskräckande för många män som i annat fall skulle bryta mot besöksförbudet. Härigenom skulle den skyddade personens trygghet öka.

Vi anser att ett system med övervakning av besöksförbud bör införas i Sverige. Det bör ankomma på regeringen att snarast ta initiativ till en ny utredning i syfte att förverkliga detta system och att därefter återkomma till riksdagen med förslag på erforderliga lagändringar för att möjliggöra elektronisk övervakning av besöksförbud.

36. Prövningen av anspråk på brottsskadeersättning, punkt 38 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Peter Althin (kd), Jeppe Johnsson (m), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Jan Ertsborn (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 38 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om prövningen av anspråk på brottsskadeersättning. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju252 yrkande 1.

Ställningstagande

Vi anser att det är viktigt att Brottsoffermyndigheten följer de avgöranden som meddelas av domstolarna i fråga om skadestånd. Om Brottsoffermyndigheten gör bedömningen att brottsskadeersättningen bör bestämmas till ett lägre belopp än vad domstolarna dömt ut i skadestånd innebär det på sikt att den trygghet som myndighetens avgöranden syftar till att upprätthålla i stället urholkas. Till detta skall läggas att förfarandet blir enklare och snabbare för brottsoffren om Brottsoffermyndigheten inte sakprövar de skadestånd som redan sakprövats av domstol.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser det nu anförda.

37. Förskottering av skadestånd m.m., punkt 39 (fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Peter Althin (kd), Johan Linander (c) och Jan Ertsborn (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 39 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om förskottering av skadestånd. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju381 yrkande 17 och avslår motion 2005/06:Ju252 yrkande 2.

Ställningstagande

Målet för politiken på brottsofferområdet måste vara att människor som drabbats av brott skall erhålla all den hjälp och det stöd de behöver för att kunna återgå till ett normalt liv. En viktig aspekt är därvid den ekonomiska. Det är principiellt viktigt att förövaren gottgör brottsoffret ekonomiskt för det lidande och den förlust som denne åsamkats. Det är dock

inte rimligt att brottsoffret skall drabbas på nytt genom att gärningsmannen inte kan betala utdömt skadestånd. Inte heller bör brottsoffret behöva vänta så lång tid på att få ut brottsskadeersättning som ofta är fallet.

Regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att se över möjligheten att staten, vid skadestånd på grund av brott, förskotterar det utdömda skadeståndet till brottsoffret.

38. Återkrav av ersättning, punkt 40 (m, c)

av Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Johan Linander (c) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 40 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om återkrav av brottsskadeersättning. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju252 yrkande 3.

Ställningstagande

Det är viktigt att skadestånd verkligen betalas av gärningsmannen. När så inte sker och Brottsofferyndigheten ersätter brottsoffret måste skadeståndet återkrävas från gärningsmannen.

Det bör ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

39. Information om skadestånd, punkt 41 (kd, c)

av Peter Althin (kd) och Johan Linander (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 41 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om information om skadestånd. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju483 yrkande 13.

Ställningstagande

Det bör införas ett krav på att rätten skall informera om hur brottsoffret får ut ett skadestånd som tilldömts honom eller henne. Regeringen bör vidta åtgärder för att tillgodose detta.

Särskilda yttranden

1. Konsekvensbeskrivningar, punkt 3 (c)

Johan Linander (c) anför:

Det viktigaste brottsofferarbete som kan vidtas är att förebygga brott. Allt för ofta saknas konsekvensanalyser av det brottsförebyggande perspektivet vid beslutsfattandet. Självklart bör dessa frågor också alltid ingå när det gäller bebyggelseplanering och dragnings av kollektivtrafiklinjer eller liknande. Brottsförebyggande arbete är ett långsiktigt arbete som kräver en helhetssyn. Fler beslut som tas av offentliga organ bör innehålla en konsekvensbeskrivning av det brottsförebyggande perspektivet.

2. Företagare som brottsoffer, punkt 30 (m, fp, kd, c)

Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Peter Althin (kd), Jeppe Johnsson (m), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Jan Ertsborn (fp) anför:

Brottsofferperspektivet måste bli tydligt när man som företagare eller anställd har utsatts för ett brott. Det är därför angeläget att samhällets stödfunktioner tydligt omfattar även den som i sitt arbete eller företag blivit brottsoffer.

3. Forskning, punkt 33 (v, mp)

Rolf Olsson (v) och Leif Björnlod (mp) anför:

Trots åklagarens plikt att inleda förundersökning och utreda det anmälda brottet är det vanligt att förundersökningar om sexualbrott mot barn läggs ned för tidigt eller inte inleds alls. Det är viktigt att låta undersöka praxis med fokus på eventuella missförhållanden då det gäller utredningar om våld och övergrepp mot barn. Vi avvaktar pågående arbete på området och återkommer vid behov till frågan.

4. Målsägandebitråde, punkt 34 (v, mp)

Rolf Olsson (v) och Leif Björnlod (mp) anför:

Brottsoffret är ofta mycket utsatt och känner sig ofta kränkt under rättegången. I vissa fall beror det på bristen på stöd. Det är därför viktigt att brottsoffret i större utsträckning än i dag får möjlighet till målsägandebitråde. Vi förutsätter att detta uppmärksammas i det pågående utredningsarbetet och avvaktar därför med förslag.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motion från allmänna motionstiden hösten 2004

2004/05:L295 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om insatser mot hedersrelaterade brott riktade mot homosexuella, bisexuella och transpersoner.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005

2005/06:Sk496 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kvinnomisshandel skall leda till fängelsestraff.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skärpning av reglerna kring överträdelse av besöksförbud.

2005/06:Ju232 av Inger René m.fl. (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utvärdering av lagen om våld mot kvinnor.

2005/06:Ju248 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en ny strategi för hur stödet till brottsoffer skall utformas.
2. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till sådan ändring i förundersökningskungörelsen (1947:948) att brottsoffrens delaktighet i rättsprocessen ökar i enlighet med vad som anförs i motionen.

2005/06:Ju252 av Sten Tolgfors (m):

1. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag som säkerställer att Brottsoffermyndigheten måste följa domstolsbeslut om skadestånds storlek.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skadeståndsnivåerna för våldsbrott generellt är för låga och måste höjas betydligt, för att överensstämma med det allmänna rättsmedvetandet och bättre spegla den kränkning brottsoffer utsätts för.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om åtgärder för att utdömda skadestånd verkligen skall betalas av gärningsmannen.

2005/06:Ju266 av Solveig Hellquist (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att brottsoffer bör få inflytande över placeringen av förövare på fängelse eller rättspsykiatrisk klinik.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening för vad i motionen anføres om samråd, skydd och stöd till brottsoffer.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om hänsynen till barns bästa.

2005/06:Ju277 av Stefan Hagfeldt (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om en starkt ställning för brottsoffer.

2005/06:Ju289 av Else-Marie Lindgren (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att en uppföljning och utvärdering görs av Rikspolisstyrelsens nationella handlingsplan rörande brottsoffrens situation.

2005/06:Ju306 av Maria Larsson m.fl. (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om elektronisk övervakning i samband med besöksförbud.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att informationsinsatserna till brottsoffret under polisutredning bör förbättras och att de rättsvårdande myndigheterna bör ges en skyldighet att informera brottsoffer om en brottslings permissioner och frigivning.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att ge offer för människohandel rätt till en stödperson.

2005/06:Ju311 av Elina Linna m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om en utredning av omfattningen och karaktären av våld och sexuella övergrepp mot funktionshindrade kvinnor och flickor samt förslag på åtgärder som kan sättas in för att förebygga och minska våldet.

2005/06:Ju314 av Ragnwi Marcelind (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att polisväsendet skall kunna utveckla och ta till vara den nya teknikutvecklingen för att skydda kvinnor som utsätts för brott i hemmet.

2005/06:Ju325 av Ewa Thalén Finné (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att flytta våldsverkaren.

2005/06:Ju336 av Cecilia Wigström m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa en nollvision i arbetet mot kvinnovåld i Västsverige.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bekämpande av kvinnovåld.

2005/06:Ju353 av Billy Gustafsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att överväga en översyn av straffpåföljderna vid brott mot kvinnor och barn.

2005/06:Ju358 av Beatrice Ask m.fl. (m):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en brottsofferhandläggare skall finnas inom varje polismyndighet.

2005/06:Ju377 av Jan Ertsborn m.fl. (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om brottsoffer samt målsägande- och vittnesstöd.

2005/06:Ju378 av Lars Ohly m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör tillsätta en utredning för att utveckla och genomföra en nationell kostnadsberäkning på mäns våld mot kvinnor.

2005/06:Ju379 av Anna Grönlund Krantz och Torkild Strandberg (båda fp):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om företagare som brottsoffer.

2005/06:Ju380 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om polis och åklagares rutiner och arbetsmetoder gällande våld mot kvinnor i nära relationer, åtgärder vid utfärdande av besöksförbud, överträdelse av besöksförbud och riskbedömningsmodeller.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om kortare handläggningstider hos polis och åklagare
samt samverkan mellan dessa myndigheter och fler särskilda famil-
jevåldsenheter.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om kvinnans rätt att få uppgift om när den dömda
gärningsmannen har permission eller släpps ut ur fängelset samt
om skyddsåtgärder i samband med detta.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om tillsättande av en ”haverikommission” varje gång en
kvinna mister livet genom ett brott begånget av en närstående.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om en utvärdering av tillämpningen av brottet grov
kvinnofridskränkning samt en skärpning av straffskalan för detta
brott.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om bestämmelsen i 2 a § förundersökningskungörelsen
gällande handläggningstider vid misshandel av barn.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att straffskalan för överträdelse av besöksförbud bör
ändras så att det i normalfallet skall kunna dömas till fängelse.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om införande av försöksverksamhet med intensivöver-
vakning med elektronisk kontroll av gärningsmän som överträtt ett
utfärdat besöksförbud samt angående trygghetspaket och larm.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om beaktande av invandrade våldsutsatta kvinnors sär-
skilda behov av bl.a. information.

2005/06:Ju381 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om information från kriminalvården till brottsoffret om
gärningsmannens permissioner och frigivning.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att brottsoffrens perspektiv skall ägnas särskild
uppmärksamhet vid utformningen av olika styrdokument för rättsvä-
sendet.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om en stödfunktion till unga brottsoffer i varje kommun.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om kommunernas skyldighet att hjälpa brottsoffer och
stöd till ideella brottsofferorganisationer.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att Sverige bör arbeta för att EU skall inrätta ett
gemensamt program för vittnesskydd och brottsoffers säkerhet.

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett nytt system för utbetalande av skadestånd i samband med brott.

2005/06:Ju386 av Rolf Olsson m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att beslut som fattas av offentliga organ i större utsträckning skall innehålla en konsekvensbeskrivning ur brottsförebyggande perspektiv.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en undersökning skall genomföras i syfte att ta fram metoder för att förbättra informationen till brottsoffer under pågående förundersökning.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förutsättningarna för och användandet av målsägandebiträde skall bli föremål för utredning.

2005/06:Ju390 av Jan Andersson och Claes Västerteg (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en strategi för samordning mellan berörda instanser för att ta ansvar för de berörda i problematiken mäns våld mot kvinnor.

2005/06:Ju391 av Birgitta Carlsson och Roger Tiefensee (båda c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen vad i motionen anförs om att ta initiativ till att inrätta regionala barnrättscentr över hela Sverige, för att stärka barnets ställning i rättsprocessen och ge barn som utsatts för våld eller sexuella övergrepp ökade möjligheter till upprättelse oavsett var de bor i landet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen vad i motionen anförs om tillskjuta resurser för att säkerställa en utvärdering av de försöksverksamheter med barnrättscentrum som skall startas på uppdrag av regeringen.

2005/06:Ju410 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att stärka brottsoffrens ställning.

2005/06:Ju426 av Hillevi Larsson och Britt-Marie Lindkvist (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att polisen i sina kontakter med brottsoffer åläggs att informera om offrets rättigheter.

2005/06:Ju427 av Hillevi Larsson och Britt-Marie Lindkvist (båda s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av ett ökat fokus på forskning om männen i fall med våld mot kvinnor.

2005/06:Ju428 av Hillevi Larsson och Christina Axelsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att varje misshandlad kvinna som väljer att tillfälligt eller permanent flytta från sin bostad ges laglig möjlighet att få hämta sina och barnens personliga tillhörigheter, i skydd av en av samhället utsedd person.

2005/06:Ju432 av Birgitta Carlsson och Birgitta Sellén (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om större samhälleligt stöd till brottsoffret när denne utsatts för något brott.

2005/06:Ju470 av Annelie Enochson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta en brottsofferombudsman som bevakar brottsoffrens rättigheter.

2005/06:Ju474 av Alf Eriksson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om ökat skydd för våldsutsatta kvinnor.

2005/06:Ju483 av Olle Sandahl m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att handläggningstiden vid barnmisshandel inte får överskrida tre månader.
2. Riksdagen begär att regeringen skyndsamt lägger fram förslag till ändring i lagen så att rätten till målsägandebiträde för efterlevande utvidgas till att omfatta även vissa efterlevande till den som utsatts för brott, även om dessa inte kan betraktas som målsägande enligt gällande lagstiftning.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att öka informationen till brottsoffren.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fokus måste falla på brottsoffrets rätt till trygghet och säkerhet.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa ett krav att rätten skall informera om hur brottsoffret får ut ett skadestånd som tilldömts honom eller henne.

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att alla målsägande skall tillsändas domen, oavsett
om hon eller han är part eller inte.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att större hänsyn bör tas till brottsoffrets skydds-
intresse vid beslut om den dömda gärningsmannens permissioner.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att införa en undantagslös skyldighet att informera
brottsoffret om den dömda gärningsmannens permissioner.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att hotade brottsoffer och vittnen skall ha tillgång
till skydd, exempelvis i form av trygghetspaket och larm.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att varje polismyndighet skall ha tydligare rutiner
vid och bättre dokumentation av besöksförbud än vad som är fallet
i dag.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att fortsätta arbetet med att utveckla det europeiska
samarbetet för bättre brottsoffskydd.

2005/06:Ju492 av Birgitta Ahlqvist och Lars U Granberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen
anförs om hedersrelaterat våld.

2005/06:Ju496 av Nina Lundström (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om brottsoffer.

2005/06:Ju529 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att respektera brottsoffers rättigheter och att krimi-
nalvården måste bli bättre på att informera brottsoffer om
förflyttningar.

2005/06:Ju532 av Johan Linander m.fl. (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att det behövs ett tydligt mål för att kunna minska
brottsligheten.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om en förbättring av den psykosociala miljön för brottsof-
fer i rätten.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om vikten av forskning om vad som får någon att begå
en våldtäkt.

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det behövs mer forskning om mäns våld mot kvinnor.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att hotade kvinnor skall ha rätt till trygghetspaket.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en kortare handläggningstid vad gäller brott mot kvinnor.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att besöksförbudet bör skärpas.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en brottsofferpolitik som innebär stöd och förbättringar för brottsoffret.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att rättegången inte blir en kränkning i sig för brottsoffret.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om domstolens lokaler och vikten av att brottsoffret inte skall behöva möta gärningsmannen i större utsträckning än vad som är nödvändigt.

2005/06:Ju537 av Raimo Pärssinen m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en årlig redovisning av samhällets åtgärder mot våld mot kvinnor.

2005/06:Ju542 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bevisföring och förhørsprocess i mötet mellan polis och våldtäktsoffer.

2005/06:L291 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om polisens information till brottsoffer som utsätts för hatbrott på grund av sin sexuella läggning eller könsidentitet.
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om insatser mot hedersrelaterade brott riktade mot homosexuella, bisexuella och transpersoner.

2005/06:L292 av Tasso Stafilidis m.fl. (v):

9. Riksdagen begär att regeringen skall ge Riksåklagaren i uppdrag att undersöka praxis med fokus på eventuella missförhållanden då det gäller utredningar om våld och övergrepp mot barn.

2005/06:L375 av Lars Ohly m.fl. (v):

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att göra en översyn av brottsofferjourernas HBT-kompetens.

2005/06:U382 av Rosita Runegrund m.fl. (kd):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör verka för att "hedersmord" sätts upp som ett prioriterat ämne på den politiska dagordningen i Sverige och inom EU.

2005/06:A310 av Margareta Andersson m.fl. (c):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att stoppa mäns våld mot kvinnor.

2005/06:A370 av Göran Hägglund m.fl. (kd):

28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att stävja det hedersrelaterade våldet.